

Poticajno okruženje u dječjem vrtiću

Bašić, Lea

Master's thesis / Diplomski rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:683649>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-03**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti

LEA BAŠIĆ

POTICAJNO OKRUŽENJE U DJEČJEM VRTIĆU

Diplomski rad

Pula, travanj, 2024.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti

LEA BAŠIĆ

POTICAJNO OKRUŽENJE U DJEČJEM VRTIĆU

Diplomski rad

JMBAG: 0303089132, izvanredni student

Studijski smjer: Rani i predškolski odgoj i obrazovanje na hrvatskom jeziku

Predmet: Poticajno okruženje u dječjem vrtiću

Znanstveno područje: Društvene znanosti

Znanstveno polje: Pedagogija

Znanstvena grana: Pedagogija ranog i predškolskog odgoja

Mentor: doc. dr. sc. Linda Juraković

Pula, travanj, 2024.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisana **Lea Bašić**, kandidatkinja za **magistru primarnog obrazovanja** ovime izjavljujem da je ovaj Diplomski rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Diplomskog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Student

U Puli, _____, _____ godine

IZJAVA

o korištenju autorskog djela

Ja, **Lea Bašić** dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj diplomski rad pod nazivom **Poticajno okruženje u dječjem vrtiću** koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, _____

Potpis

_____

Sažetak

Svako dijete je individua za sebe. Više se ne priznaje tradicionalno mišljenje da je dijete „prazna ploča“ koju treba ispisati znanjem i ostalim kvalitetama. Suvremeno dijete je istraživač, osoba koju treba poticati na učenje, stvaranje, razvoj vještina, znanja i sposobnosti kroz različite poticajne aktivnosti, organizaciju prostora, vremena i materijala. Dječji vrtić „Sunce“ u Fažani svijetli je primjer eko vrtića čiji odgojitelji na svakodnevnoj razini osmišljavaju, organiziraju i provode poticajne aktivnosti s djecom, a pritom uglavnom koriste prirodne materijale te na takav način osiguravaju dodatan poticaj razviju dječje mašte i kreativnosti, snalažljivosti i stjecanja znanja. Empirijsko istraživanje s osnovnim ciljem analize mišljenja i stavova odgojitelja i roditelja o poticajnim aktivnostima i njihovom utjecaju na dječji razvoj rezultiralo je činjenicama kako većina odgojitelja, ali i roditelja poticajne aktivnosti provodi nekoliko puta tjedno zbog uvjerenja kako iste uvelike potiču dječji razvoj, a pritom koriste i prirodne materijale.

Ključne riječi: odgojitelj, poticajne aktivnosti, poticajno okruženje, uloga odgojitelja

Summary

Each child is an individual for himself. The traditional opinion that a child is a "blank slate" that needs to be filled with knowledge and other qualities is no longer recognized. The modern child is a researcher, a person who should be encouraged to learn, create, develop skills, knowledge and abilities through various stimulating activities, organization of space, time and materials. The Sunce Kindergarten, Fažana is a good example of an eco-kindergarten whose teachers design, organize and carry out stimulating activities with children on a daily basis, while mostly using natural materials and in this way provide an additional incentive to develop children's imagination and creativity, resourcefulness and knowledge acquisition. Empirical research with the basic aim of analyzing the opinions and attitudes of educators and parents about stimulating activities and their impact on children's development resulted in the fact that most educators, as well as parents, carry out stimulating activities several times a week because of the belief that they greatly stimulate children's development, while also using natural materials.

Key words: educator, educator's role, stimulating activities, stimulating environment

Sadržaj

1. UVOD.....	1
2. OPĆENITO O POTICAJNOM OKRUŽENJU U DJEČJEM VRTIĆU	3
2.1. Dijete kao sukreator i istraživač.....	3
2.2. Odražavanje identiteta kroz okruženje	6
2.3. Uloga odgojitelja u stvaranju poticajnog okruženja.....	8
2.4. Suradnja dječjeg vrtića i obitelji	10
3. ORGANIZACIJA POTICAJNOG OKRUŽENJA ZA RAZVOJ DJECE	12
3.1. Organizacija prostora	14
3.2. Organizacija materijala.....	17
3.3. Organizacija vremena.....	18
4. PRIMJER DV SUNCE FAŽANA.....	22
4.1. O vrtiću	22
4.2. Analiza poticajnih aktivnosti i prirodnih materijala.....	23
5. ISTRAŽIVANJE	36
5.1. Predmet, svrha i ciljevi istraživanja.....	36
5.2. Istraživačka pitanja i hipoteze.....	36
5.3. Metode istraživanja i ispitanici	37
5.4. Rezultati istraživanja.....	37
6. ZAKLJUČAK	52
POPIS LITERATURE.....	53
POPIS SLIKA I GRAFIKONA.....	57

1. UVOD

Suvremene spoznaje u području dječjeg razvoja naglašavaju važnost rane dječje dobi u formiranju temelja tjelesnog, emocionalnog, intelektualnog i socijalnog razvoja. Odnos odraslih prema djetetu i prema djetinjstvu doživljava promjene u svjetlu novih saznanja o razvojnim potrebama i sposobnostima djece. Pitanje koje se postavlja jest: na koji način djeca uče? Suvremena istraživanja naglašavaju da djeca najbolje uče kroz istraživanje i aktivno sudjelovanje u različitim aktivnostima. U ranom razvojnom razdoblju, okolina u kojoj dijete boravi i uči ima presudan utjecaj na formiranje njegovih sposobnosti, interesa i stavova. Stoga, organizacija poticajnog prostora, pravilno odabrani materijali i strukturirano vrijeme za njihove aktivnosti ima vrlo važnu u poticanju optimalnog razvoja djeteta u predškolskoj dobi. Važno je da prostor u kojem djeca borave bude prilagođen njihovim potrebama i interesima. On bi trebao biti siguran, poticajan i ugodan, s obiljem materijala koji potiču različite čimbenike djetetovog razvoja. Osim toga, bitno je da djeca budu sukreatori i aktivni sudionici u oblikovanje prostora kako bi se s njim osjećala povezana i kako bi se potaknula njihova kreativnost i samopouzdanje.

U ovom diplomskom radu istražuje se koncept organizacije poticajnog prostora, materijala i vremena za dječje aktivnosti u predškolskim ustanovama. Kroz analizu osnova razvoja djece te uloge odgojitelja, nastoji se sagledati kako stvaranje poticajnog okruženja može podržati optimalan razvoj djeteta u predškolskoj dobi.

Rad je sačinjen od dva osnovna dijela, teorijskog i empirijskog. Teorijski dio rada čine dva poglavlja kroz koja se opisuju pojmovi kao što je poticajno okruženje unutar dječjeg vrtića i to kroz stajalište da je dijete istraživač i sukreator, da svoj identitet može odražavati kroz okruženje, te je opisana uloga odgojitelja u stvaranju poticajnog okruženja. Drugo poglavlje bavi se analizom organizacije poticajnog okruženja za razvoj djece. Tako je riječ o organizaciji prostora, vremena i materijala. Slijedeće poglavlje prikazuje studiju slučaja DV „Sunce“ u

Fažani u čijim se odgojnim skupinama primjenjuju prirodni materijali u aktivnostima s djecom kao osnova stvaranja poticajnog okruženja i razvoja djece. Empirijski dio rada obuhvaća dvije skupine ispitanika, odgojitelje i roditelje, koje su sudjelovale u prikupljanju podataka uz pomoć posebno strukturiranog upitnika.

2. OPĆENITO O POTICAJNOM OKRUŽENJU U DJEČJEM VRTIĆU

Prema Bašić (2011) u suvremenom svijetu postoji takozvana nova stara slika djeteta koja je proizašla iz dugogodišnje pedagogijske tradicije koju su zagovarali Rousseau, Pestalozzi, Froehel, Montessori, Steiner i drugi koji dijete prikazuju kao jedan od subjekata vlastitog razvoja. Također, ova slika djeteta temeljena je i na suvremenim istraživanjima kroz koja se otkriva povećana važnost pojmova kao što je emocionalna inteligencija, osjetilni i sudjelujući sadržaj, a dolazi i do empirijskih saznanja o promjenama u odrastanju. Nadalje, djeca postaju aktivna i kompetentna bića koja svoj vlastiti socijalni kontekst razvijaju na svoj specifičan i individualan način. Kroz područje psihologije naglašava se razvoj jezika i istraživanje mozga kao područja koja se istražuju kako bi se moglo zaključiti u kojoj mjeri dijete predstavlja subjekt vlastitog razvoja, ali i su-kreatora u vlastitom obrazovnom procesu te socijalnim odnosima, a utječe i na stvaranje vlastite slike kroz osjetilna iskustva. Dijete se smatra istraživačem i vlastitog i socijalnog okruženja, a ujedno predstavlja i socijalno biće koje sudjelujući u vlastitom okruženju sukreira, rekonstruira te reflektira svoje znanje.

2.1. Dijete kao sukreator i istraživač

Istraživanje se smatra procesom koji je kod svakog djeteta prisutan od trenutka njegova rođenja. Želje i potrebe koje se kod djece pojavljuju kada je riječ o istraživačkim aktivnostima prate i sam rast i razvoj djeteta. Naime, što dijete postaje starije to sve više dolazi do širenja njegova vidika unutar kojega se uočavaju brojni materijali koji čine njegovo okruženje, ali i koje utječe na njegov poticaj za istraživanjem svih specifičnih karakteristika. Do trenutka rođenja dijete je živjelo u majčinoj utrobi te su sve njegove potrebe za razvojem u tim trenucima bile zadovoljene, dok je kroz „traumu rađanja“ odnosno porodom dijete ušlo u njemu potpuno nepoznat svijet u kojem sve mora samostalno istražiti i to kroz

senzo-motoričke postupka i međuljudske odnose (Došen Dobud, 2016). Ovaj autor također ističe kako se dijete smatra istraživačem po sili, posebno iz razloga što se smatra prisiljenim na upoznavanje vlastite okoline, a sve sa svrhom upoznavanja samog sebe i vlastitog mjesta u svijetu. Provođenjem različitih istraživačkih aktivnosti svako dijete obogaćuje vlastita iskustva, a uz pomoć kojih se razvijaju i različite kompetencije potrebe u kasnijim fazama života. Stjecanje iskustva, pritom, predstavlja nužnost u pogledu razvoja inteligencije, stjecanja iskustva, ali i izgradnje vlastite svijesti i mišljenja o samom sebi. Martinović (2015) ističe kako je postojanje prirodne znatiželje kod djece, kao i pozitivna i negativna iskustva koja se stječu kroz osobine kao što je neustrašivost i odvažnost, postaju uzroci pokretanja istraživačkih aktivnosti djeteta, a koje potom utječu na razvoj mašte, kreativnosti, samostalnosti, kritičkog razmišljanja te sposobnosti donošenja zaključaka.

Suvremena slika djeteta pretpostavlja da je izrazito potrebno shvatiti proces dječjeg učenja kao rezultat njegova aktivnog sudjelovanja u različitim aktivnostima u kojima istraživanje ovisi o njegovom urođenom istraživačkom i otkrivačkom instinktu. Dijete uz pomoć igre i aktivnosti uči, što dodatno ojačava njegove urođene potencijale, posebno iz razloga što se djeca smatraju aktivnim stvarateljima znanja (Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, 2015).

S druge strane, igra kao svakodnevna dječja aktivnost, ali i njihova osnovna potreba predstavlja prirodan proces unutra kojega dijete istražuje. Prve dječje igre odnosno funkcionalnost igara obilježena je senzo-motoričkim razvojnim razdobljem koje se smatra temeljem za sve nadolazeće razvojne stupnjeve, ali i za kasnije svojevrzne nadogradnje igara. Procesom diferencijacije premeta te mogućnošću uočavanja svojstava predmeta djeca ponavljaju radnje. Primjerice, djeca koja se hrane u hranilicama uglavnom bacaju žlicu na pod. Na ovakav način dijete počinje shvaćati posljedice ovog postupka te njegovu dosljednost, odnosno hoće li žlica baš svaki put pasti na pod. U trenucima kada djeca odluče istraživati neki predmet te se na takav način skoncentriraju i zainteresiraju za određene aktivnosti govori se o takozvanoj polarizaciji pažnje. Svaki put kada se kod djeteta pojavi želja za savladavanjem neke nove vještine otvara novi „prozor učenja“ kroz

koji se uči, ali i savladavaju nove vještine značajno lakše nego što je to bilo ranije (Schafer, 2015).

Perspektiva odgoja u predškolskim ustanovama znatno se promijenila. Nekada se dijete percipiralo kao pasivni sudionik, a odgojitelj kao dominantna figura koja usmjerava aktivnosti. Prioritet je bio osigurati osnovne potrebe djeteta poput hrane i higijene, te se okruženje prilagođavalo samo tome. Međutim, danas se prepoznaje da je svako dijete jedinstveno, s vlastitim potrebama, interesima i sposobnostima. Novi, suvremeni pristup prepoznaje dječju aktivnu ulogu u procesu učenja i razvoja, što zahtijeva da odgojitelji budu osjetljivi na djetetove interese i potrebe te da organiziraju okruženje koje potiče samostalnost i kreativnost. Važno je da odgojitelji slušaju i razumiju djecu, uzimajući u obzir njihove perspektive i želje u oblikovanju prostora. Svako dijete ima jedinstvene potrebe i sposobnosti, stoga je važno stvoriti okruženje koje podržava raznolikost i omogućuje svakom djetetu da razvije svoje potencijale. Prema Konvenciji o pravima djeteta, dijete ima pravo sudjelovati u odlukama koje ga se tiču, što uključuje i sudjelovanje u oblikovanju vlastitog okruženja. Nadalje, dijete ima pravo izražavati svoje stavove te se očekuje da odgojitelji uvažavaju te stavove prilikom organizacije prostora i aktivnosti. Komunikacija s djecom, zajedno s kreativnim aktivnostima, omogućuje odgojiteljima da bolje razumiju djetetove potrebe i interese te da stvore poticajno okruženje koje će podržati njihov ukupni razvoj (Slunjski, 2012).

Sukladno odredbama nacionalnog kurikuluma za rani i predškolski odgoj i obrazovanje (Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, 2015), ustanove za predškolski odgoj odnosno vrtići predstavljaju mjesta istraživanja, otkrivanja i aktivnog učenja. Unutar ovog prostora nužno moraju djelovati adekvatni prostorni i materijalni uvjeti koji za svrhu imaju poticanje djece na procese izučavanja pojava koje se nalaze u središtu njihova interesa. Stimulativna okruženja kod djece potiču procese propitivanja, ispitivanja te objašnjavanja stečenog iskustva. Dijete je ujedno i jedan od aktivnih sudionika u procesu vlastitog odgoja i obrazovanja koje kroz samostalni odabir aktivnosti razvija vlastitu autonomiju, ali i utječe na samostalno stvaranje organizacijskih vještina, emancipacije, donošenja odluka te slobodu izbora. Kroz proces istraživanja osigurava se

uživanje u aktivnostima, potiče se razvoj motoričkih vještina, otvorenost prema stjecanjima novih iskustava, otkrivanje novih informacija, razvoj metakognitivnih sposobnosti te razvoj u području socijalnih i drugih vještina. Sve navedeno utječe na ostvarenje djetetove osobne, emocionalne, tjelesne i socijalne i obrazovne dobiti. Također, vrlo je važno za istaknuti kako dijete koje sudjeluje u istraživačkim aktivnostima ima priliku za ostvarenje cjelovitog razvoja odnosno tjelesnog, kognitivnog i socio-emocionalnog razvoja.

2.2. Odražavanje identiteta kroz okruženje

Kada je riječ o suvremenom shvaćanju djeteta kreće se od pretpostavke da se dijete više ne smatra praznom pločom na koju odrasle osobe upisuju znanja, već su djeca razumne osobe koje imaju značajan broj intuitivnih znanja iz fizičkog i socijalnog svijeta koji ga okružuje (Slunjski, 2012).

Uljanić (2013) ističe i određene specifičnosti koje se povezuju s procesima učenja kod djece, a one se odnose na činjenice:

- Proces učenja kod djece započinje rođenjem
- Proces učenja kod djece je cjelovit, a ne rascjepkan po različitim predmetima područja
- Svako dijete uči kroz neposredna iskustva, prvenstveno kroz igru i aktivno sudjelovanje u procesima učenja, tijekom interakcije s drugom djecom i odraslim osobama

Priroda procesa učenja kod djece obilježena je aktivnošću i istraživanjem, stoga nailazi i na odobravanje od stručnih radnika, i primjenu iste u različitim odgojno – obrazovnim aktivnostima. Postojanje prirodne dječje znatiželje također utječe na pojavu kreativnog stvaranja kod djeteta te potiče sve odrasle osobe da u blizini djeteta uvijek kreiraju stimulatívno okruženje koje je pogodno za dječje samoučenje, unutar kojeg dolazi do maksimalnog iskorištavanja vlastitih potencijala (Vizek Vidović i sur., 2014).

Uljanic (2013) ističe kako je za dijete je prirodno da se unutar svoje okoline stalno susreće s velikim brojem vrsta poznatog i nepoznatog materijala i predmeta koji, zbog urođene znatiželje i potrebe za upoznavanjem vlastitog okruženja ujedno i istražuje. Dijete kroz igru, istraživanje i otkrivanje kao osnovne aktivnosti sudjeluje u procesima razumijevanja i upoznavanja stvarnosti koja ga okružuje.

Odgojitelji imaju izuzetno važnu ulogu u oblikovanju poticajnog okruženja u predškolskoj ustanovi. Njihova uloga je osigurati da prostor bude prikladan i poticajan za djecu, te da podržava njihovu emocionalnu dobrobit i razvoj. Pozvani su stvarati okruženje koje potiče osjećaj pripadnosti kod djece, odnosno upoznavanje s individualnim interesima i iskustvima djece te integriranje elemenata dječje kulture, poput fotografija, pjesama i dječjih radova, kako bi se stvorio osjećaj zajedništva i identiteta unutar vrtićke skupine. Također, odgojitelji bi trebali pokazivati poštovanje prema svakom djetetu i njihovim idejama, te ih ohrabrivati da slobodno izraze svoje osjećaje i ideje. Važno je poticati djecu na istraživanje i eksperimentiranje s različitim materijalima te ih poticati da preuzmu rizike u učenju, uključujući i učenje iz neuspjeha. Još jedan važan element u stvaranju poticajnog okruženja je sigurnost. Osim što bi prostor trebao biti čist i siguran, trebao bi biti i privlačan i poticajan za djecu kako bi se motivirala da sudjeluju u aktivnostima koje ih zanimaju. Odgojitelji također trebaju organizirati prostor na način koji potiče raznolikost aktivnosti i interakcija te uključiti djecu u proces planiranja i održavanja okruženja (Slunjski i sur., 2015).

Tijekom organizacije vrtićkog okruženja vrlo je važno shvatiti kako svako dijete uči na način da čini i surađuje s drugom djecom i odraslima te da priroda se priroda njegova učenja smatra integriranom i holističkom, prema tome i podrška djetetu se mora ostvariti na takav način. Cjelokupnost okruženja unutar dječjeg vrtića mora odražavati i promovirati vrijednosti na kojima se temelje sveukupne odgojno obrazovne prakse, a unutar vrtića odnosno zajednica koje uče to podrazumijeva: suradnju i suradničke oblike učenja, slobodu djece, odgovornost, samostalnost, neovisnost, razvoj samopouzdanja i slično (Posokhtova, 2005)

2.3. Uloga odgojitelja u stvaranju poticajnog okruženja

Uloga odgajatelja u suvremenom društvu se mijenja te se oni više ne smatraju izravnim poučavateljima, već dobivaju ulogu dječjih promatrača, voditelja i pomagača te na takav način stvaraju bogate ponude materijala, odnosno njihovih kvantitativnih i kvalitativnih dimenzija, ali i konstantnu dostupnost istih. Odgojitelj je i glavni nositelj promjena unutar odgojno obrazovnog procesa te je ključna poveznica izgradnje kvalitetnih prostornih i materijalnih okruženja. Ukoliko se njeguje slika o djetetu kao o osobi bogatoj potencijalom i s unutarnjom motivacijom koja mu pomaže u razumijevanju svijeta oko sebe, prostorna i materijalna okruženja osmišljavati će se i oblikovati sukladno razvojnim potrebama te interesu djeteta te je svakako potrebno ostvariti suradnju među odgojiteljima i drugim članovima stručnih timova (Malašić, 2012).

Kultura vrtića složen je sklop međuljudskih odnosa, radnih procesa i fizičkog okruženja koji se usmjeravaju prema dobrobiti djeteta kao središnje figure. Kultura vrtića nije uniformirana, već varira ovisno o posebnostima svakog vrtića te njegovim interakcijama s okolinom i zajednicom. Fizičko uređenje prostora u vrtiću odražava vrijednosti i stavove odraslih prema djeci, budući da otvoren, bogato opremljen prostor potiče različite aktivnosti i interakciju, dok „suhi“ i sterilan prostor može ograničiti dječje mogućnosti i kreativnost. Važno je da prostor vrtića reflektira raznolikost kultura, kako one vlastite tako i drugih zajednica, te da se potiče međusobno uvažavanje i razumijevanje. Na primjer, odgojitelji mogu koristiti tradicionalne predmete i suvenire kako bi djeci približili folklor i tradiciju, ili organizirati centre s knjigama, starim fotografijama i drugim materijalima kako bi potaknuli interes za kulturu i povijesnu baštinu (Mlinarević, 2004).

U suvremenom se svijetu odgajatelj smatra istraživačem i partnerom djetetu u svim procesima, pa tako i u učenju te zauzima brojne važne uloge, koje se manifestiraju kao: kreiranje adekvatnog okruženja koje osigurava djeci neometano sudjelovanje u aktivnostima i interakciji s drugom djecom ali i odraslima, detaljnu analizu djeteta s ciljem poboljšanja razumijevanja aktivnosti

koje ih zanimaju, načina na koji se te iste aktivnosti provode te u konačnici pomaganje djetetu u provođenju radnji koje još uvijek nisu samostalno usavršili uz poticanje samostalnosti svakog djeteta i njegove inicijative (Starč i sur., 2004).

Odgojno obrazovna praksa smatra se vrlo izazovnim područjem, naime kako bi odgojitelji adekvatno odgovorili na sve izazove nužno je da u njihovoj praksi postoji kontinuitet usavršavanja, promatranja i osluškivanja djece kako bi bilo moguće adekvatno odgovoriti na sve potrebe, uz dokumentiranje odgojno obrazovnog procesa i ispitivanje učinkovitosti različitih strategija, ali i učenja s drugim odgojiteljima i stručnim timovima, što u konačnici stvara reflektivnog praktičara (Jurčević Lozančić, 2011). Autori ističu, također, kako je osnovna svrha odgojiteljskog rada pronalaženje teme koja će biti od dječjeg interesa i u unaprijed organiziranom okruženju, a kako bi se to ostvarilo odgojitelji moraju preuzeti i ulogu organizatora, evaluatora, suradnika i poticatelja djeteta. Ključ uspjeha u razumijevanju djeteta je dobro obrazovanje uz pomoću kojeg se na jednostavniji način pristupa spontanim djetetovim aktivnostima, organizaciji aktivnosti, stimuliranju dječjeg mišljenja te razvoju partnerskog odnosa s djetetom.

Samorefleksija se smatra odlikom dobrog odgojitelja. Poticaje procesa promišljanja tijekom izvođenja aktivnosti od velikog je značaja iz razloga što preispitivanje vlastite kvalitete i učinkovitosti može rezultirati značajnim promjenama u praksi. Autorica Šagud (2011) navodi kako ponašanje odgojitelja u periodu igre može se manifestirati kao poželjno i nepoželjno. U kategoriju poželjnih ponašanja uključuje se dobro i vrlo dobro ponašanje, dok u kategoriju nepoželjnih pripada loše i vrlo loše ponašanje. Najpoželjnije, vrlo dobro ponašanje uključuje elaboriranje tijekom dječje igre kroz verbalne i neverbalne izraze, razradu dječjih ideja, evaluaciju aktivnosti i poticanje samostalnosti djece. Također, ističe se i kako osiguranje potrebnih informacija, postavljanje pravila igre, pohvala djetetu, reorganizacija prostora te uključivanje djeteta koje se u tom trenutku ne bavi niti jednom aktivnošću u neku od grupnih ili pojedinačnih aktivnosti predstavljaju neke od elemenata dobrog ponašanja odgojitelja. S druge strane, pokušaji rješavanja konflikta, ponavljanje dječjih iskaza, neodgovarajući način traženja reda, discipliniranje djece i odbacivanje dječjih ideja kategoriziraju

se kao loše ponašanje, dok je obavljanje radnji umjesto djeteta, nametanje područja od interesa i kritiziranje vrlo loše ponašanje.

Prema Slunjski (2011) uloge odgojitelja uvjetuju radnje djece te se mogu odrediti kao aktivnosti koje se usklađuju s djetetovima temeljem detaljnog ponašanja. Važno je istaknuti i kako neke od dječjih aktivnosti nužno moraju rezultirati i specifičnom ulogom djeteta, primjerice u situacijama u kojima djeca istraživanjem materijala zadovoljavaju vlastite interese i stječu iskustva kroz promatranje, opažanje i objašnjavanje svijeta oko sebe, odgojitelji bi trebali prepoznati sve interese djeteta te istome nuditi birane i materijale od interesa, a kojima će poticati istraživanje kod djeteta kako bi se stvorilo stimulirajuće okruženje .

2.4. Suradnja dječjeg vrtića i obitelji

U trenutku kada se dijete upiše u predškolsku ustanovu dolazi do procesa podjele odgovornosti. Upravo iz tog razloga je ključno stvoriti suradnju između odgojitelja i roditelja sa zajedničkom zadaćom koja podrazumijeva skrb, njegu, odgoj i obrazovanje djeteta. Zapravo i prije nego što dijete krene pohađati vrtić vrlo je važno da se uspostavi određeni stupanj suradnje između roditelja i odgojitelja, a to se smatra i jednom od osnovnih programskih zadaća na kojima je potrebno raditi. Povjerenje se može zadobiti isključivo kroz uvažavanje i prilagođavanje potrebama i to u skladu sa zahtjevima koje je potrebno izvršiti. Kvalitetna razmjena informacija postiže se samo ukoliko postoji uzajamna otvorenost i objektivnost, a to se ostvaruje na način da odgojitelji roditeljima bez zadržke prenosi podatke o djetetu i to kroz različite oblike suradnje, dok s druge strane roditelji odgojiteljima, kao vrlo važnim osobama unutar djetetova života, prenosi cjelokupan objektivni sadržaj iz svoje roditeljske uloge (Milanović i sur., 2014).

Pravovremene i cjelovite informacije koje se prenose, a tiču se djeteta, olakšavaju i odgojiteljsku, ali i roditeljsku ulogu u djetetovom životu te svakako utječu na zdraviji razvoj djeteta te vrlo vjerojatno preveniraju pojavu mogućih štetnih utjecaja koji ostvaruju dugoročne posljedice na dijete (Visković, 2018). Autorica ističe kako je jedna od vrlo bitnih komponenti suradnje upravo upoznavanje

kulture obitelji, ali i odgojno obrazovne ustanove. Unutar suvremenog društva djetete rane i predškolske dobi izloženo je postojanju dvojake kulture, odgoja, obrazovanja i socijalizacije. Kultura se, pritom može tumačiti i kao oblik načina života i to kad je u pitanju pojedinac, zajednica i cjelokupno društvo. Kultura ujedno predstavlja i vrijednosnu orijentaciju, ali i postojanje normi koje se mogu manifestirati kroz ponašanje, odnose, način komuniciranja pripadnika pojedinih zajednica te artefakata koje primjenjuju i stvaraju.

Poznavanje kulture obitelji za pojedino djetete je od ključne važnosti, posebno u analizi djeteta i ponašanja koje prikazuje. Dublje razumijevanje izravno utječe na dobrobit djeteta, dobrobit predškolske ustanove, ali i na dobrobit cjelokupnog društva. Upoznavanje kulture odvija se isključivo kroz razmjenu informacija. Oblik informacija koji i odgojitelji i roditelji sustavno razmjenjuju u pogledu svih aspekata koji se povezuju s djetetovim razvojem potiču i jednu i drugu stranu na promišljanje o mogućnosti promjene vlastitih djelovanja. Od velike je vjerojatnosti da će promjene u pristupu ili usklađenostima kod odgojitelja i roditelja dovesti do razvoja zadovoljnijeg djeteta koje se znatno bolje snalazi u različitim situacijama, ali i bolje funkcionira unutar različitih okruženja (Visković, Višnjić, Jevtić, 2019).

Unutar Nacionalnog kurikulumu za rani i predškolski odgoj i obrazovanje postoji spominjanje reciprociteta koji je potrebno ostvariti tijekom razmjene informacija povezanih s djetetom, što ujedno čini i jednu od ključnih stavki u suradničkom odnosu. Ističe se kako je u procesu građenja i održavanja suradničkih i partnerskih odnosa od ključne važnosti postići određene razine poštovanja, prihvaćanja različitosti, ohrabririvanja, podržavanja, aktivnog slušanja, a da pritom sve razine tog ponašanja odražavaju i važnost kvalitetne razmjene informacija. U konačnici, ističe se i nužnost djelovanja obitelji i odgojno obrazovne ustanove u kontekstu dječjeg razvoja, a sve s ciljem ostvarivanja dugoročnih pozitivnih rezultata. Uz dobrobit djeteta ističe se i dobrobit cjelokupnog društva (Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, 2015).

3. ORGANIZACIJA POTICAJNOG OKRUŽENJA ZA RAZVOJ DJECE

U vrtićkim okruženjima objedinjuju se svi aspekti koji sačinjavaju jedan dječji vrtić, a pod time se podrazumijeva i socijalni i fizički aspekt. Socijalna komponenta sastoji se od svih ljudskih potencijala, odnosa, komunikacija, dok se fizički aspekt odnosi na materijalni prostorni potencijal unutar same ustanove. Prema Lozančić (2011) poticajno dječje okruženje zahtjeva isticanje njegove uloge prvenstveno iz razloga što se smatra kako dijete u ranijoj životnoj dobi uči promatranjem, sudjelovanjem i djelovanjem, a ukupno okruženje unutar vrtića mora omogućiti djetetu da vlastite ideje i spoznaje dopunjava, ali i korigira, kroz socijalnu interakciju s drugom djecom i odraslim osobama. Autorica također ističe kako se kroz prostorno okruženje djetetu mogu prenijeti i neke važne poruke, a jedna od najvažnijih je ta da utječe na poticanje procesa učenja te stvara osjećaje kao što je sigurnost i uroda. Također, ističe i kako se kroz stvaranje okruženja djetetu treba omogućiti dojam avanture unutar koje ono samostalno razvija svoje sposobnosti te testira vlastite kognitivne i fizičke oblike koordinacije. Upravo je suvremeni odgojno obrazovni pristup taj koji proizlazi iz dizajniranja okruženja koje će poticati procese samoorganizacije aktivnosti kod djece (Slunjski, 2011).

Poticajno i okruženje koje je razvojno primjereno u vrtiću utječe na razvoj kulture unutar istoga, a kroz dobro strukturirano okruženje te materijale i igračke dolazi i do razvoja pozitivne komunikacije među djecom te se stvara poticajno okruženje koje utječe i na rast i razvoj djeteta. Ako se promatraju pretpostavke Reggio pedagogije, okruženje se smatra trećim odgojiteljem. Kroz takav prostor moguće je oslikavati osjećaje i dječje ideje, ali i teorije onih koji borave u takvom prostoru (Malaguzzi, 1998).

Može se istaknuti i kako postoje određeni kriteriji koji čine i upotpunjavaju dobro ozračje (Malašić, 2012):

- Istovremeno provođenje različitih dječjih aktivnosti (svako dijete samo bira u kojoj aktivnosti želi sudjelovati i na takav način se formiraju manje grupe)

- Vrsta radnog ozračja odnosno stupanj zainteresiranosti djeteta (svako dijete se posvećuje aktivnosti koja im je zanimljiva)
- Različitost socijalnih interakcija kod djece (igraju se, druže i raspravljaju unutra manjih skupina)
- Djeca se slobodno kreću prostorom (aktivnosti su dinamične pa se ispunjava prirodna potreba za kretanjem)
- Dijete samostalno bira sadržaj i drugu djecu s kojima će sudjelovati u aktivnostima

Dijete unutar svog okruženja stječe iskustvo. Sukladno tomu, kvaliteta stečenog iskustva kod djeteta te perspektiva njihova učenja smatraju se proporcionalnima kvaliteti okruženja. Također, kvalitetno okruženje jedan je od preduvjeta za stvaranje potencijala za učenje, odnosno isto ga osigurava i potiče. Kako bi kvalitetno okruženje moglo biti primijenjeno u praksi nužno je pomno odabirati i pedagoški osmišljavati prostor koji će imati vrlo visok obrazovni potencijal. Kada je riječ o fizičkom okruženju govori se o uređenju i rasporedu prostora, obilju materijala, ali i sredstava i alata te knjiga i igračaka koji se stavljaju djetetu na raspolaganje. Na ovakav način dijete se potiče na bavljenje aktivnostima koje samostalno iniciraju i organiziraju, a također i aktivno sudjeluju u stjecanju novih znanja i spoznaja (Malašić, 2012).

Poticajni prostor u predškolskoj ustanovi obuhvaća fizičko okruženje koje je posebno osmišljeno i prilagođeno potrebama djece u njihovom ranom razvojnom razdoblju. Kroz ovaj prostor, djeca ne samo da provode vrijeme igrajući se i učeći, već i aktivno oblikuju svoje iskustvo, gradeći vještine, razvijajući svoje sposobnosti i formirajući svoj identitet. U ovom slučaju, pojam „prostor“ obuhvaća prostorije, namještaj, igračke, ali i atmosferu koja potiče kreativnost i sigurnost. Važno je da prostor bude prilagođen dječjim potrebama i interesima te da potiče raznolike aktivnosti i interakcije među djecom (Sindik, 2008).

Materijali dostupni djeci u predškolskoj ustanovi trebaju biti raznovrsni i prilagođeni dječjoj dobi te njihovima razvojnim potrebama. Kako oblikovani, tako i neoblikovani materijali, poput igračaka, slikovnica, konstrukcijskih setova, pijeska, vode i tkanina, pružaju djetetu različite stimulativne mogućnosti.

Oblikovani materijali potiču igru i maštovito istraživanje, dok neoblikovani materijali potiču osjetilnu i motoričku aktivnost djece te im daju mogućnost da aktivno sudjeluju u stvaranju i oblikovanju svojeg iskustva (Sindik, 2008).

Vrijeme u predškolskoj ustanovi odnosi se na strukturiranje dnevnog rasporeda i organizaciju aktivnosti dječjih aktivnosti. Naime, ključno je osigurati ravnotežu između slobodnog vremena, u kojem djeca imaju priliku istraživati i učiti samostalno, te vođenih aktivnosti koje im pružaju usmjerenu podršku u kognitivnom, socijalnom, emocionalnom ili motoričkom razvoju. Potonje aktivnosti obuhvaćaju igranje igara, umjetničke i kreativne projekte, grupne aktivnosti ili vježbe koje potiču određene vještine ili znanja (Sindik, 2008).

3.1. Organizacija prostora

Prostor se smatra živim organizmom koji diše, doživljava raznovrsne promjene, a pritom i raste i sazrijeva te komunicira vlastitim jezikom koji se smatra jakim, utjecajnim i podložnim interpretacijama i to od najranije dobi (Rinaldi, 2006). Sa svrhom odgonetavanja jezika prostora dijete uključuje sva osjetila stoga u prostoru ostvaruje multi-senzorsko iskustvo i to kroz recipročni odnos unutar kojega prostor i dijete istovremeno izvode svoje aktivnosti te utječu na međusobnu promjenu. Percepcija prostora, pritom, smatra se subjektivnom, odnosno svako dijete stvara vlastito mišljenje, ali i holističkom.

Principi organizacije prostora u predškolskoj ustanovi usmjereni su na stvaranje okruženja koje podržava cjelovit razvoj djece, a oni su: prilagodba dječjim potrebama, sigurnost i dostupnost prostora, raznovrsnost materijala, organizacija po centrima aktivnosti, suradnja te fleksibilnost prostora. Različite prostorne zone, odnosno centri aktivnosti unutar predškolske ustanove podržavanju razvoj djece na način pružaju stimulatивно okruženje koje potiče dječji razvoj. Svaki centar aktivnosti dizajniran je s ciljem poticanja određenih vještina, sposobnosti i interesa kod djece, te im nudi priliku za istraživanje, igru, učenje i socijalizaciju. Kroz interakciju s različitim materijalima, igračkama i aktivnostima unutar tih zona,

djeca imaju priliku razvijati motoričke vještine, kreativnost, socijalne kompetencije, jezične sposobnosti te kognitivne i emocionalne vještine (Valjan Vukić, 2012).

Igraonica je „srce“ predškolske ustanove. To je prostor koji je namijenjen aktivnoj igri, istraživanju i kreativnosti. Ovdje djeca imaju priliku slobodno se izražavati kroz igru, koristeći različite igračke, konstrukcijske setove, knjige i druge materijale. Igraonica je dinamično okruženje koje potiče suradnju i socijalizaciju među djecom, te razvoj motoričkih i kognitivnih vještina (Valjan Vukić, 2012).

Prema Miljak (2015) svaki se prostor mora organizirati i strukturirati prema centrima aktivnosti unutar kojih postoji raznolikost materijala, alata i sredstava koja potiču igru, istraživanja i aktivnosti unutra kojih dolazi do razvoja zajedništva sudionika. Također, autorica ističe i kako organiziranje i strukturiranje prostora podrazumijeva istraživačke pristupe njegovu uređenju. Uloga odgojitelja, pritom, manifestira se kao način uređenja, opskrba, osmišljavanje i raspored centara koji će već na prvi pogled okupirati dječju pažnju. Izbor centara koji se nude djeci pripadaju dijelu izgradnje kurikuluma u ustanovi u kojoj do izražaja dolaze i odgojiteljske kompetencije.

Centri za različite aktivnosti su prostori koji su namijenjeni specifičnim aktivnostima poput crtanja, slikanja, konstruiranja ili manipulacije s materijalima. Svaki kutak može biti opremljen odgovarajućim materijalima i alatima koji potiču određenu vrstu aktivnosti (centar za glazbu, centar za likovno izražavanje, centar građenja, centar za početno čitanje i pisanje) . S druge strane, prostor za odmor i opuštanje mjesto je gdje djeca mogu opustiti svoje tijelo i um nakon igara ili učenja. Prostor namijenjen opuštanju bi trebao biti opremljen udobnim jastucima, madracima ili stolicama kako bi djeca mogla odmarati, slušati priče ili promatrati slikovnice. Osim toga, prostor za odmor mjesto je za smirivanje emocija i razvijanje samokontrole kod vrtičke djece (Valjan Vukić, 2012).

Cjelokupan prostor bi trebao biti organiziran na način da se dijete može slobodno kretati, biti samostalno te da i usto vrijeme potiče i dječji istraživački duh i osigurava mu mogućnosti interakcije s drugom djecom te odgojiteljima, ali i da bude što sličniji obiteljskom domu prema ugodnosti i toplini, a sve to sa svrhom

stvaranja ugodne klime u vrtiću. Kada je riječ o prostoru govori se o unutarnjem, ali i o vanjskom dijelu prostora koji je vrlo važan s aspekta dječjeg boravka na svježem zraku, omogućavanja igranja igara koje se ne mogu igrati u zatvorenim prostorima (primjerice rukomet i slične), omogućavanja ostvarivanja kontakta s prirodom (kroz istraživanje biljki i kukaca) te kako bi naučili koji su to prihvatljivi načini ponašanja prema prirodi i očuvanju okoliša. Prostor se također mora ispunjavati materijalima koji će služiti poticanju dječje kreativnosti, razmišljanja, znatiželje, interesa i slično. Obvezno je osigurati i raznolikost materijala kako bi bilo moguće zadovoljiti sve dječje želje i potrebe, ali i interesi posebno iz razloga što svako dijete nije isto, stoga ga ih i ne zanimaju iste stvar (Vranjican, Prijatelj, Kuculo, 2019).

U prostornom okruženju dječjeg vrtića treba osigurati ugodnost te postići što više sličnosti s obiteljskim domom tako da svako dijete može doživjeti vrtić kao jedno od mirnih, udobnih i sigurnih mjesta opuštanja, odmora, druženja i razonode. Takav oblik mirnog mjesta, ističu Lemajić i suradnici (2019) predstavlja i svojevrstan kutak osame jer osigurava djetetu i povremeno mjesto za povlačenje. Vanjski prostor predstavlja svojevrstnu nadogradnju i nadopunu unutarnjem prostoru. Navedeni autori smatraju kako dječja igra na otvorenom prostoru utječe na prirodnu radoznalost i dječju radost. Osim toga, jedna od najvažnijih uloga otvorenog prostora je poticanje tjelesnog razvoja, ali i napretka djeteta posebno iz razloga što otvoreni prostori djeci osiguravaju veće razine slobode prilikom kretanja, povećanu mogućnost izražavanja kroz organizirane prostore, ali i samoorganizaciju vlastitih aktivnosti. Aktivnosti na otvorenom prostoru utječu na razvoj velikih mišića te olakšavaju razvoj dječje svjesnosti o vlastitom tijelu i njegovim mogućnostima. Također, na otvorenom je prostoru djeci omogućeno međusobno druženje i dodatni razvoj samopouzdanja. Boravak na otvorenim prostorima utječe i na produbljivanje dječje znatiželje, poboljšanje koncentracije, povećanje moći opažanja te izazivanje prirodne radoznalosti i propitivanja uzročno – posljedičnih veza što dodatno potencira i razvoj jezika, mašte i kreativnosti (McClintic i Petty, 2015).

Osim navedenog, otvoreni prostori omogućuju odgojiteljima da unaprjeđuju odgojno obrazovni rad te se prilagode svakoj novonastaloj situaciji. Jedan od

primjera je i nedavna svjetska epidemija COVID-19 bolesti, a koja je utjecala na odgojitelje i njihovo promišljanje te potrebe revidiranja odgojno obrazovnih praksi (Krivec, Rogulj, 2022).

3.2. Organizacija materijala

Kriteriji za odabir materijala primjerenih dječjoj dobi i interesima obuhvaćaju (Rothschild, Daniels, 1999):

- Sigurnost - odgovaraju sigurnosnim standardima kako bi se spriječile ozljede;
- Razvojna primjerenost: prilagođeni razvojnim fazama i sposobnostima djece određene dobi;
- Edukativna vrijednost: stimuliraju učenje, istraživanje i razvoj različitih vještina;
- Raznolikost: potiču različite oblike igre i kreativnosti te odgovaraju različitim interesima djece;
- Prilagodljivost: mogu se koristiti na različite načine;
- Interaktivnost: ohrabruju komunikaciju među djecom te razvoj socijalnih vještina;
- Održivost: napravljeni od prirodnih, recikliranih ili ekološki prihvatljivih materijala.

Kada se promatra Montessori pedagogija dječji vrtići predstavljaju dječje kuće u kojima se djeca zaista i osjećaju kao kod kuće te obavljaju i različite aktivnosti kao u svojoj kući (Vujičić, 2011). Također, kroz ovaj oblik pedagogije naglašava se i važnost odnosa između djeteta i njegove okoline, pri čemu se posebna pažnja pridodaje dobro pripremljenom okruženju i mogućnostima odabira materijala pomoću kojih se mogu zadovoljiti sve dječje potrebe i interesi. Materijali imaju vlastito mjesto unutra prostora, moraju biti vidljivi, dostupni za rad

te čisti i uredni. Kvaliteta u prostorno materijalnom okruženju pretpostavlja postojanje i kvalitete u življenju, odgoju i učenju djece u predškolskim ustanovama.

Motorički razvoj kod djece stimulira se kroz raznolikost igračaka i materijala koji potiču kretanje i koordinaciju: tricikli, lopte različitih veličina i tekstura, penjalice ili tuneli za penjanje te konstrukcijski setovi. Za poticanje kognitivnog razvoja, koriste se igračke koje potiču tzv. „*problem-solving*“ vještine, logičko razmišljanje i kreativnost: slagalice, mozgalice, igračke za sortiranje i prepoznavanje oblika ili boja, knjige s raznim pričama i edukativne igre poput memorijskih kartica. Emocionalni razvoj podržava se kroz igračke koje potiču izražavanje emocija, empatiju i socijalne vještine: plišane igračke koje predstavljaju različite osjećaje, lutke s kojima djeca mogu izražavati vlastite te igračke za ulogu koje potiču suradnju s drugom djecom (Slunjski i sur., 2015) .

Valja napomenuti da je sustavno održavanje i organizacija materijala od suštinske važnosti za održavanje sigurnosti, higijene i funkcionalnosti prostora u predškolskoj ustanovi. Redovito održavanje podrazumijeva temeljito čišćenje, dezinfekciju i provjeru stanja materijala kako bi se osiguralo da su sigurni za upotrebu djece te da zadovoljavaju higijenske standarde. Osim toga, materijali trebaju biti logički raspoređeni i pohranjeni kako bi se olakšao pristup svi potrebnim resursima u radu. Dobro organizirani materijali olakšavaju rad odgajateljima i jamče neometano odvijanje aktivnosti (Rothschild, Daniels, 1999).

3.3. Organizacija vremena

Vremenska dimenzija smatra se neodvojivom od prostorne, ali i od osoba koje djeluju posebno iz razloga što se dječje potrebe i ritam u danu prilagođavaju prostoru i obrnuto. Tradicionalno ustrojene predškolske ustanove prepoznatljive su po svojoj rigoroznosti u procesu strukturiranja vremenskih aktivnosti. Provode se režimi dana u kojima se sve svodi na isplanirane aktivnosti, od konzumacije

obruka do vremena za odmor ili korištenja toaleta. U ovakvim se ustanovama pouzdaju u činjenicu da stvaranje rutine djetetu predstavlja određen izvor sigurnosti i povjerenja u prostor koji ga okružuje prvenstveno iz razloga što svakodnevno ponavljanje istih aktivnosti u približno istim vremenskim periodima te određenim prostorima stvara osjećaj ugone i zadovoljstva kod djeteta. U takvim situacijama dijete zna što ga čeka, ali i što se od njega očekuje. U dnevnom režimu strogo se definira redoslijed, raspored i trajanje svake dječje aktivnosti koje se definiraju sukladno dječjoj kronološkoj dobi. Ovakva struktura nužno treba biti usklađena s dječjim potrebama i spontano prelaziti u dječje aktivnosti. Prema tome, vrijeme koje dijete provede u dječjem vrtiću mora biti fleksibilnije i usklađeno s prirodnim režimom svakog djeteta (Martinović, 2015).

Vrlo je važno istaknuti i fleksibilnost i individualizaciju. Naime proces vremenskog strukturiranja mora biti jedan od okvira koji se prilagođava potrebi i interesu djeteta. Prema tome vrlo je važno da raspored aktivnosti utječe na održavanje ritma, ali istovremeno da je prilagođen i potrebama djece. Iz ovoga proizlazi i važnost fleksibilnosti kada je u pitanju formiranje vremenske dimenzije. Naime, ta fleksibilnost bi se trebala odražavati kroz aktivnosti koje uključuju zadovoljenje fizioloških potreba djeteta u koje se uključuje konzumacija jela, obavljanje nužde, vremenski period i duljina spavanja, ali i aktivnosti koje se povezuju s procesima učenja. Vrlo često se događa da se dijete prekida uglavnom u trenucima kada je njihov angažman najistaknutiji u određenim aktivnostima ili projektima. Prema tome, vremenska organizacija u organizaciji koja uči mora predstavljati funkciju promicanja autonomije učenja te osigurati provođenje procesa učenja kroz konstruiranje i sukonstruiranje znana i razumijevanja prvenstveno kroz procese razmjene znanja (Malašić, 2012).

Dobro strukturiran dnevni raspored u predškolskoj ustanovi osigurava da svaki dio dana boravka u predškolskoj ustanovi bude ispunjeno stimulativnim aktivnostima. Raspored može uključivati različite vrste aktivnosti, poput slobodne igre, strukturiranih igara, vremena za učenje i istraživanje, kreativne radionice, vježbanja, vrijeme za obroke i odmor te druge aktivnosti. Pritom valja osigurati ravnotežu između aktivnosti koje podržavaju individualni razvoj svakog djeteta i aktivnosti koje potiču socijalizaciju i suradnju među djecom. Osim što prilagodljiv

raspored omogućava fleksibilnost u prilagodbi aktivnosti prema promjenjivim potrebama djece, daje i mogućnost uključivanja djece u planiranje i odabir aktivnosti, što kod njih stvara osjećaj autonomije i motivacije (Miljak, 2000).

Slobodna igra pruža djetetu priliku da istražuje, eksperimentira i razvija svoju kreativnost i samostalnost. Tijekom slobodne igre, djeca imaju slobodu odabrati svoje aktivnosti i upravljati svojim vlastitim vremenom, što potiče razvoj samopouzdanja, inicijative i samostalnosti. Tijekom slobodne igre djeca mogu slobodno odabrati s kojim igračkama će se igrati, koje će uloge preuzeti u ulozi, ili koje će aktivnosti provoditi unutar igraonice. S druge strane, vođene aktivnosti su strukturirane aktivnosti koje vode odgajatelji ili drugo osoblje u predškolskoj ustanovi. Takve su aktivnosti najčešće temeljene na ciljevima učenja i razvoja te dizajnirane kako bi podržale kognitivne vještine, motorički razvoj ili socijalne interakcije. Na primjer, vođena aktivnost može biti grupna igra u kojoj djeca uče suradnji i timskom radu kroz zajedničko rješavanje zadatka ili problem. Zadatak je na odgojiteljima da između slobodne igre i vođenih aktivnosti stvore balans, odnosno uravnotežen pristup kroz pažljivo planiranje dnevnog rasporeda aktivnosti u predškolskoj ustanovi (Miljak, 2009).

Tradicionalni modeli strukturiranja dnevnog rasporeda u predškolskim ustanovama bili su temeljeni na fiksnim rasporedima i aktivnostima koje su se rutinski provodile svakog dana: doručak, igra, učenje, obroke, odmor i sl.. Također, postojali su standardizirani programi ili aktivnosti koje su se ponavljale svaki dan ili tjedan, bez obzira na individualne potrebe ili interese djece. Ipak, ovi modeli strukturiranja vremena u predškolskoj ustanovi sve više ustupaju mjesto inovativnim metodama koje naglašavaju fleksibilnost, individualnost i aktivno sudjelovanje djece u provođenju vremena u vrtiću (Došen Dobud, 2016).

Jedna od takvih metoda je tzv. "otvoreno vrijeme", gdje se dio dana rezervira za slobodnu igru i istraživanje, bez strogo definiranih aktivnosti ili struktura. Bez strogo definiranih aktivnosti ili struktura, otvoreno vrijeme omogućuje djeci da slobodno odabiru kako će provesti svoje vrijeme, bilo da se igraju s različitim igračkama, istražuju prirodni svijet ili sudjeluju u kreativnim aktivnostima poput crtanja ili modeliranja. Druga inovativna metoda je „učenje kroz projekte“. U ovom

slučaju, daje prilika da istraže određenu temu ili koncept kroz dugotrajne projekte koji kombiniraju različite aktivnosti poput istraživanja, eksperimentiranja, umjetničkih radionica i grupne suradnje. Metoda učenja kroz projekte potiče bolje razumijevanje gradiva, potiče samostalno istraživanje i kritičko razmišljanje te potiče kreativnost kroz aktivno sudjelovanje u procesu učenja. Treća metoda, metoda "rotacijskih centara", vrlo je korisna u organizaciji vremena. Ovdje se prostor u predškolskoj ustanovi podijeli na različite tematske centre aktivnosti, poput centra za umjetnost, centra za znanost, centra za igru ili centra za čitanje. Djeca rotiraju kroz ove centre tijekom određenog vremenskog razdoblja, te na taj način ona iskušavaju različite vrste aktivnosti i materijala (Miljak, 2009).

4. PRIMJER DV „SUNCE“ FAŽANA

Dječji vrtić „Sunce“ u Fažani predstavlja predškolsku ustanovu za rani i predškolski odgoj i obrazovanje čije djelovanje je itekako važno za područje općine Fažana.

4.1. O vrtiću

Ova predškolska ustanova ponosan je nositelj statusa Eko vrtića, a kroz međunarodne programe odgoja i obrazovanja za okoliš potiče razvoj osjetljivosti kod djece, roditelja ali i šireg okruženja na stvaranje pozitivnih stavova te navika i ponašanja koji uključuju brigu o okolišu i poticanje održivog razvoja.

Slika 1. O vrtiću

Izvor: DV Sunce Fažana, O nama, Dostupno na: <https://www.dvsunce.h/> (20.04.2024)

Misija vrtića:

Dječji vrtić „Sunce“ usmjeren je na istinsku dobrobit djeteta, njegova prava i potrebe, razvoj individualnih vještina, sposobnosti, kompetencija i potencijala, poticanje različitosti što također uključuje djecu s poteškoćama u razvoju i njihovu inkluziju u redovite programe

Vizija vrtića:

Roditelji su naši dragocjeni suradnici i partneri koji aktivno doprinose kulturi vrtića. Njegovujemo uronjenost u kulturu lokalne zajednice.

4.2. Analiza poticajnih aktivnosti i prirodnih materijala

U organizaciji odgojitelja DV „Sunce“ gotovo svakodnevno provode se različite poticajne aktivnosti koje utječu na stjecanje znanja, ali i na razvoj i usvajanje novih vještina i sposobnosti kod djece. Prilikom osmišljavanja i provođenja aktivnosti naglasak se stavlja na korištenje prirodnih materijala kako bi se djeca lakše prilagodila svijetu koji ih okružuje te razvila kreativnosti i mogućnosti primjene različitih materijala kako u kreativnom radu tako i u svakodnevnom životu.

Korištenje drva kao materijala nastoji se djecu približiti prirodi, ali i uz različite elemente potiče se razvoj kreativnosti i logičkog razmišljanja. Provođenje aktivnosti s elementima od drva uključuje slaganje oblika u funkcionalne cjeline te formiranje igračaka i korisnih predmeta. Prirodne materijale tijekom boravka vani i u prirodi sakupljaju uglavnom djela, a u slučaju organizacije aktivnosti s roditeljima isti im se pridružuju u prikupljanju.

Slika 2. Prikupljanje materijala u prirodi

Izvor: Vlastiti izvor, 2024

Slika 3. Grupne aktivnosti s elementima od drva - slaganje vlaka

Izvor: Vlastiti izvor, 2024

Slika 4. Grupne aktivnosti s elementima od drva - slaganje polica

Izvor: Vlastiti izvor, 2024

Slika 5. Pojedinačna aktivnost s elementima od drveta – slaganje ormara

Izvor: Vlastiti izvor, 2024

Slika 6. Pojedinačna aktivnost s elementima od drva - izrada zidnog ukrasa (drvo, čavli, konac)

Izvor: Vlastiti izvor, 2024

Slika 7. Grupne aktivnosti s elementima od drveta - opremanje kuće lutaka

Izvor: Vlastiti izvor, 2024

Slika 8. Grupna aktivnost s elementima od drva - izrada igračkaka (drveni štapići)

Izvor: Vlastiti izvor, 2024

Materijale koje djeca koriste u organiziranim aktivnostima pronalaze se i tijekom boravka u prirodi. Primjerice grančice i lišće koje se prikupi koristi se u izradi predmeta ili scenografije iz različitih priča koje se čitaju djeci. Primjerice u aktivnosti koja je uključivala čitanje priče pod naslovom Ježeva kućica prikupljen je prirodni materijal koji je obrađen uz pomoć kartona, bolje i ljepila kako bi se dobio konačan rezultat.

Slika 9. Grupna aktivnost s prirodnim materijalima - izrada ježeve kućice

Izvor: Vlastiti izvor, 2024

Slika 10. Grupna aktivnost s bojom i kartonom - izrada ježeve kućice

Izvor: Vlastiti izvor, 2024

Slika 11. Pojedinačne aktivnosti - slikanje s lišćem

Vlastiti izvor, 2024.

Također, kada je riječ o prirodnim materijalima, s posebnim naglaskom na razvoj senzomotorike kod djece u značajnom broju aktivnosti koristi se pijesak uglavnom prikupljen na morskoj obali, a koji se koristi kako bi djeca mogla izrađivati i u budućnosti prepoznavati različite oblike i namjenu pijeska u svakodnevnom životu.

Slika 12. Grupna aktivnost s pijeskom – izrada različitih oblika

Izvor: Vlastiti izvor, 2024

Slika 13. Pojedinačna aktivnost s pijeskom - izrada različitih oblika

Izvor: Vlastiti izvor, 2024

Osim drva, lišća, grančica i pijeska, osnovni element iz prirode koji se koristi u provedbi poticajnih aktivnosti je voda. Važno je naglasiti kako se zbog jednostavne promjene agregatnog stanja (tekuće u kruto ili plinovito), ali i zbog utjecaja na rast živih bića, u ovom slučaju biljaka, voda vrlo često koristi u različitom broju aktivnosti i u kombinaciji s drugim materijalima, primjerice zemljom.

Slika 14. Grupna aktivnosti s vodom - led, voda i jestiva boja

Izvor: Vlastiti izvor, 2024

Slika 15. Grupne aktivnosti s vodom - otapanje leda

Izvor: Vlastiti izvor, 2024

Slika 16. Grupne aktivnosti s vodom - rast korijenja biljaka

Izvor: Vlastiti izvor, 2024

Slika 17. Grupne aktivnosti s vodom i zemljom - sadnja biljaka

Izvor: Vlastiti izvor, 2024

Značajan broj aktivnosti izvodi se uz primjenu platna odnosno tkanine. U takvim slučajevima organizirane aktivnosti uključuju izradu predmeta od tkanine (jastučići, umjetnička djela - slike ili rekviziti za izvođenje lutkarskih predstava).

Slika 18. grupne aktivnosti s tkaninom - izrada i igra s jastučićima

Izvor: Vlastiti izvor, 2024

Slika 19. Pojedinačna aktivnost s tkaninom - izrada zidne slike

Izvor: Vlastiti izvor, 2024

Slika 20. Grupna aktivnost od tkanine - izrada lutkarskih rekvizita

Izvor: Vlastiti izvor, 2024

Slika 21. Grupna aktivnost s tkaninom - izrada adventskog kalendara

Izvor: Vlastiti izvor, 2024

5. ISTRAŽIVANJE

Ovim istraživanjem prikupljeni su podaci o mišljenjima i stavovima roditelja i odgojitelja o oblikovanju i važnosti poticajnog okruženja u dječjem vrtiću. Istraživanje je provedeno u mjesecu ožujku 2024. godine. Sudjelovanje u istraživanju je anonimno i dobrovoljno.

5.1. Predmet, svrha i ciljevi istraživanja

Predmet istraživanja ovog rada su stavovi i mišljenja o poticajnom okruženju u dječjem vrtiću sa stajališta roditelja te stajališta odgojitelja.

Svrha istraživanja je prikaz i analiza stavova i mišljenja roditelja i odgojitelja o važnosti i načinima te učestalosti organizacije aktivnosti za djecu unutar poticajnog okruženja.

Glavni cilj rada je analizirati mišljenja i stavove roditelja i odgojitelja sa svrhom identifikacije korisnosti i učestalosti organizacije poticajnih aktivnosti za djecu i u predškolskoj ustanovi i u obiteljskom domu.

5.2. Istraživačka pitanja i hipoteze

Istraživačka pitanja na koja će se dati odgovor u ovom radu su:

1. Koliko često se provode poticajne aktivnosti s djecom u obiteljskom domu?
2. Koliko često se provode poticajne aktivnosti s djecom u predškolskim ustanovama?
3. Koliko su korisne organizirane poticajne aktivnosti za djecu?
4. Da li se prilikom provođenja poticajnih aktivnosti koriste prirodni materijali?
5. Da li poticajne aktivnosti za djecu utječu na razvoj različitih vještina kod djece?
6. Sudjeluju li roditelji u prikupljanju prirodnih materijala za poticajne aktivnosti?

Hipoteze rada su:

H1: Odgojitelji organizirane poticajne aktivnosti za djecu najčešće provode jednom tjedno.

H2: Odgojitelji i roditelji smatraju kako su prirodni materijali vrlo korisni za provođenje raznih aktivnosti s djecom

H3: Roditelji i djeca aktivno sudjeluju u organizaciji provođenju poticajnih aktivnosti s djecom.

5.3. Metode istraživanja i ispitanici

Istraživanje je provedeno putem on-line upitnika koji je ispitanicima distribuiran putem e-maila i društvenih mreža (WhatsApp, Facebook). Upitnik je kreiran isključivo za potrebe ovog istraživanja. Ispitanici su podijeljeni u dvije skupine. Prva skupina se odnosi na odgojitelje koji su zaposleni u predškolskim ustanovama, dok drugu skupinu ispitanika čine roditelji čija djeca pohađaju predškolsku ustanovu. Sudjelovanje u istraživanju je anonimno i dobrovoljno.

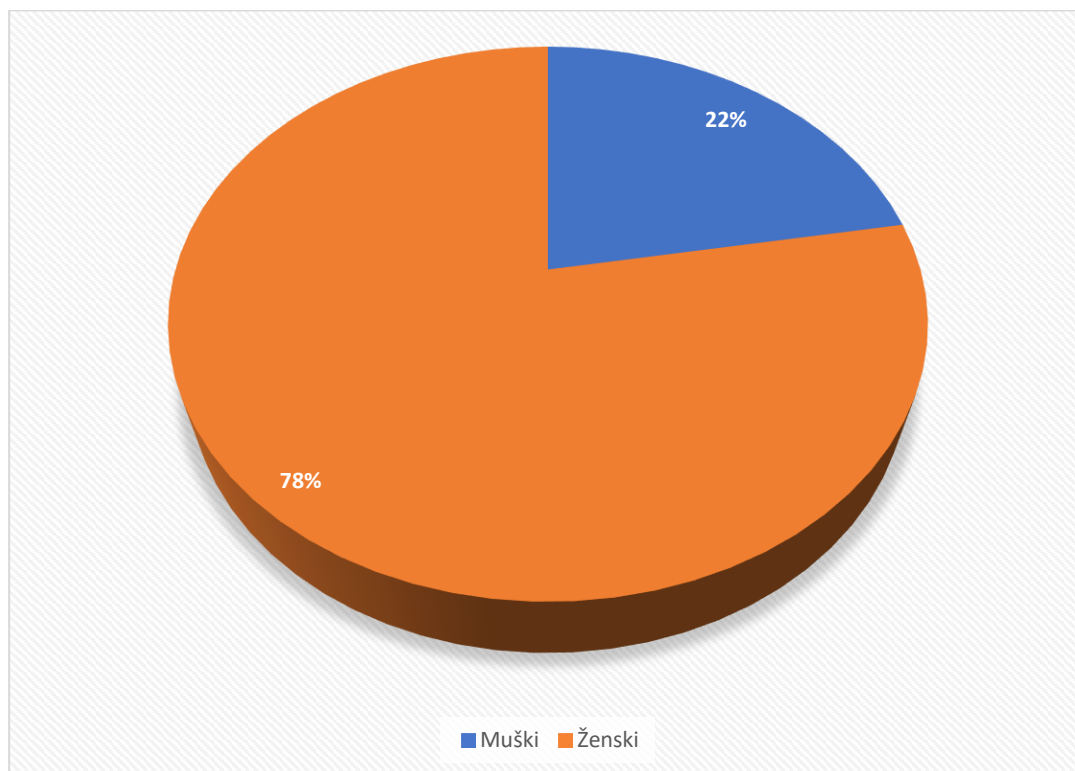
Metode istraživanja podrazumijevaju primjenu znanstvenih metoda kao što je metoda analize, metoda komparacije, metoda klasifikacije, metoda sinteze te indukcijaska i dedukcijaska metoda.

5.4. Rezultati istraživanja

Rezultati istraživanja podijeljeni su na dva dijela. Prvi dio istraživanja čini anketni upitnik kojim je prikupljeno mišljenje ukupno 63 roditelja vrtićke djece.

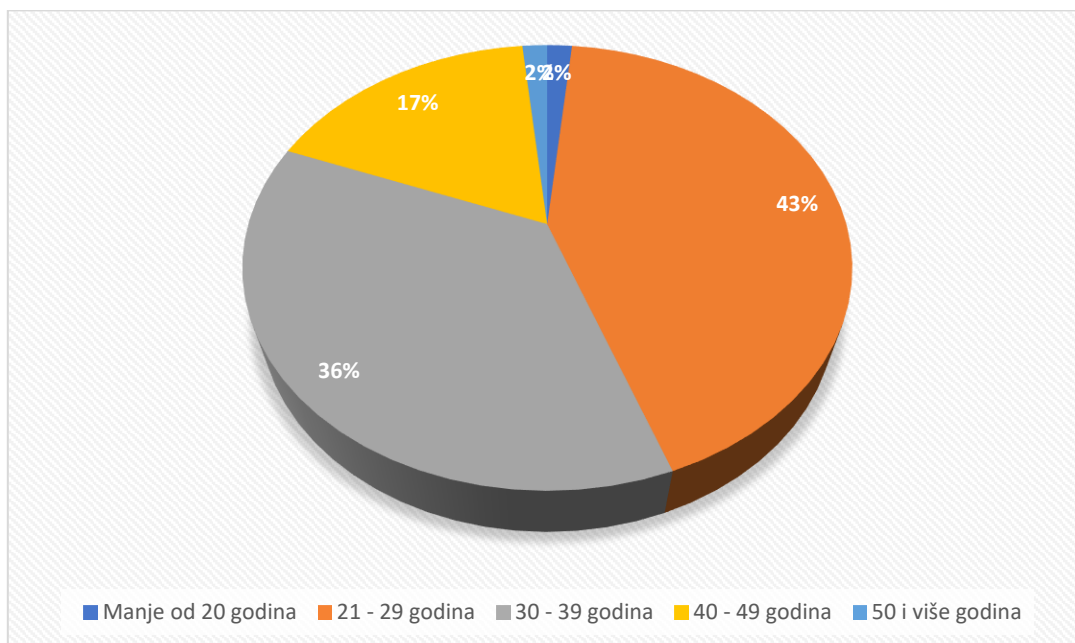
Prema spolu, u istraživanju je sudjelovalo 49 majki (78%) i 14 očeva (22%) (Grafikon 1).

Grafikon 1. Roditelji prema spolu

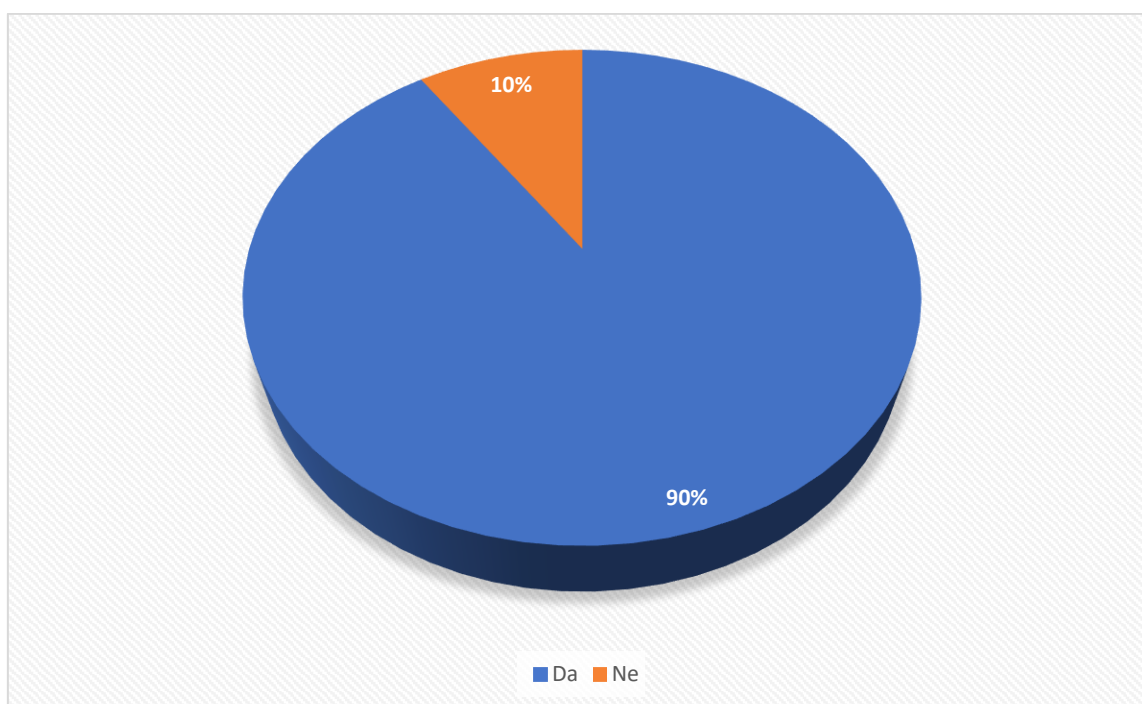
Prema kriteriju dobi ispitanici su podijeljeni u nekoliko dobnih skupina. U dobnoj skupini ispitanika s manje od 20 godina zabilježen je 1 ispitanik (2%), u dobnoj skupini od 21 do 29 godina zabilježeno je 27 ispitanika (43%), u dobnoj skupini 30 do 39 godina zabilježeno je 23 ispitanika (37%), u dobnoj skupini od 40 do 49 godina nalazi se 11 ispitanika (17%), dok je jedan ispitanik (2%) u skupini 50 i više godina (Grafikon 2).

Grafikon 2. Roditelji prema dobi

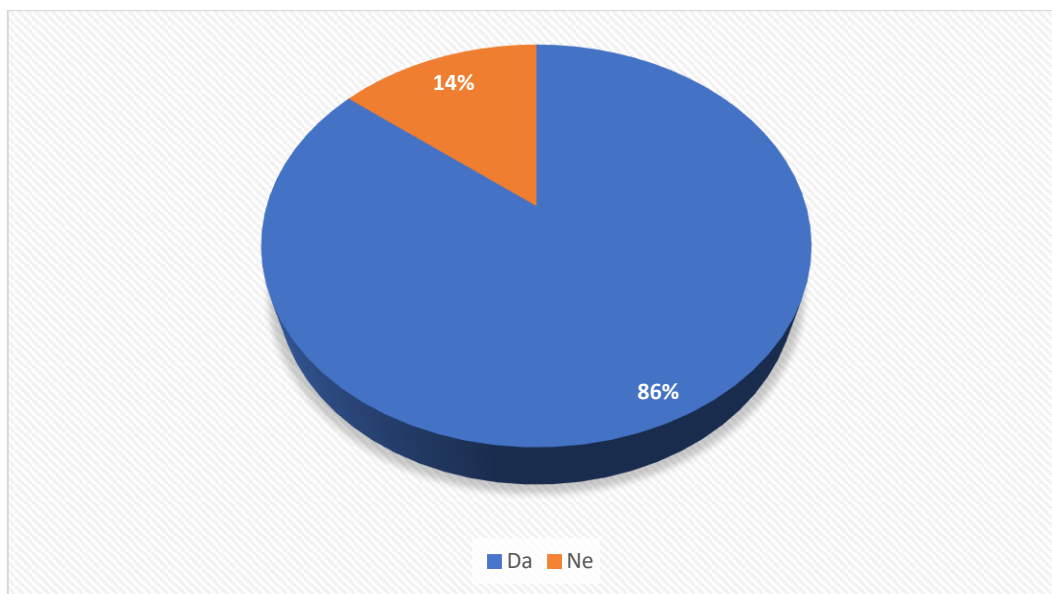
Na pitanje da li su zadovoljni s dječjim vrtićem kojeg pohađa njihovo dijete 57 roditelja (90%) odgovorilo je potvrdno, dok preostalih 6 roditelja (10%) nije zadovoljno vrtićem kojeg pohađa njihovo dijete (Grafikon 3).

Grafikon 3. Zadovoljstvo roditelja dječjim vrtićem kojeg pohađa njihovo dijete

Na pitanje da li smatraju da je njihovo dijete uključeno u dovoljan broj aktivnosti koje potiču njegov razvoj 54 roditelja (86%) odgovorilo je potvrdno, dok preostalih 9 roditelja smatra kako njihovo dijete nije uključeno u dovoljan broj aktivnosti koje potiču njego razvoj (Grafikon 4).

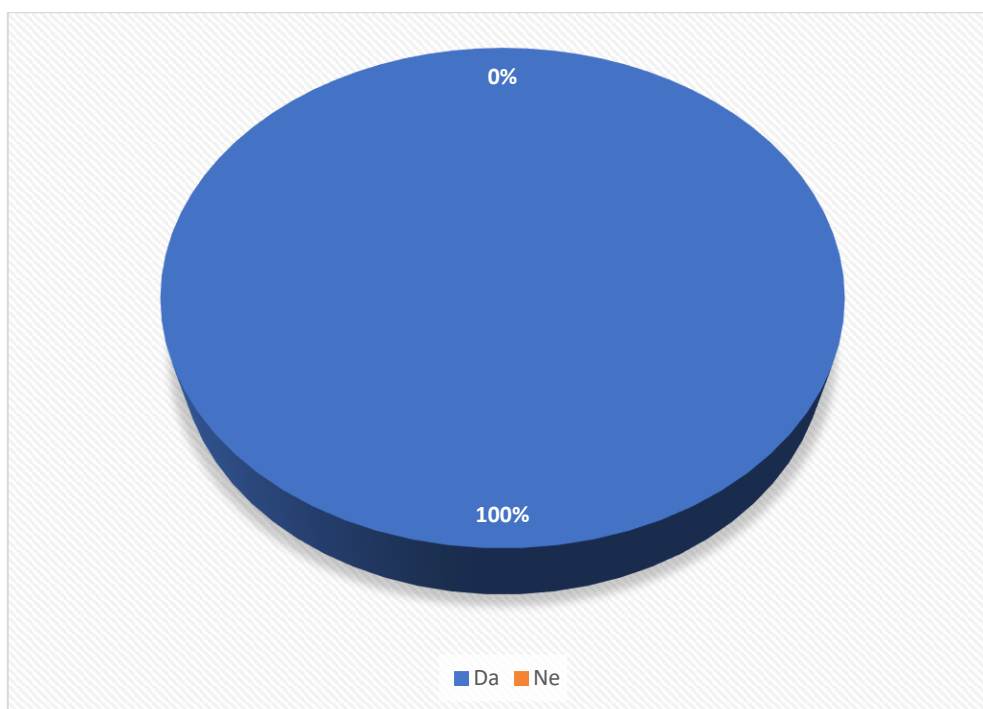
Grafikon 4. Roditelji prema mišljenju u dovoljnom broju razvojnih aktivnosti

Svi ispitani roditelji, njih 63 (100%) se slažu kako poticajno okruženje uvelike utječe na razvoj vještina kod djece (Grafikon 5).

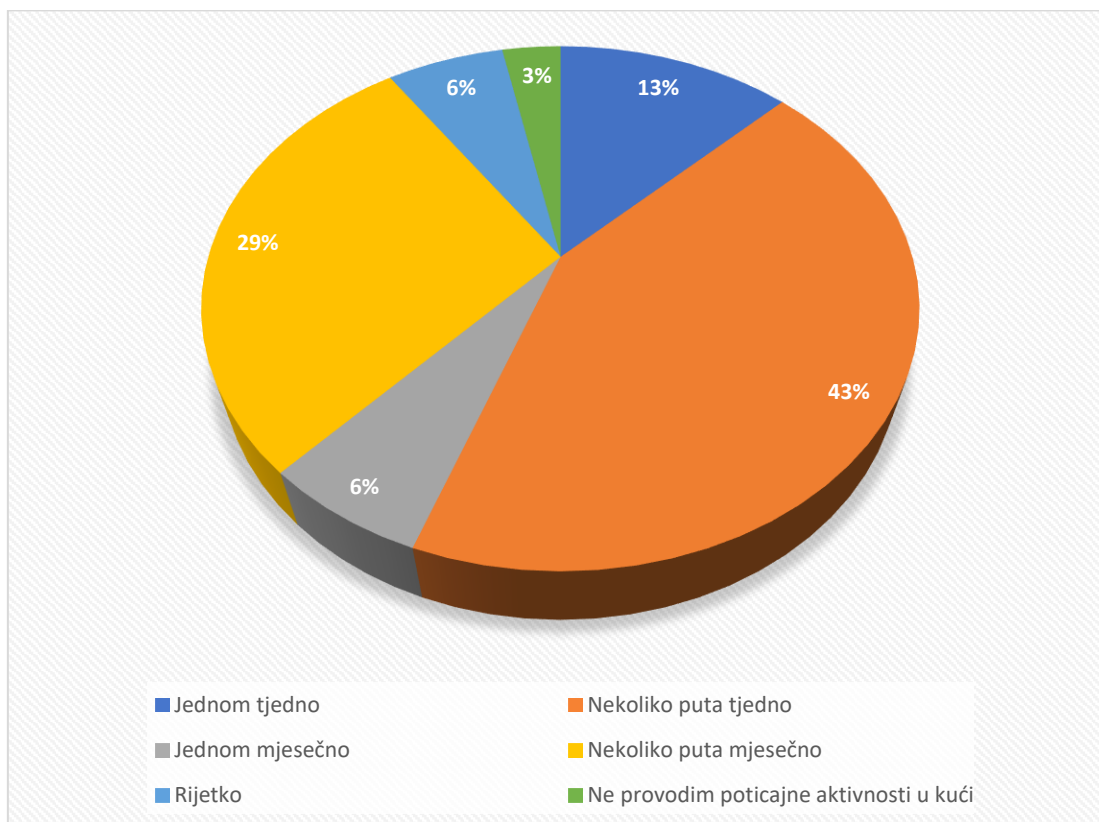

Grafikon 5. Roditelji prema mišljenju o utjecaju poticajnog okruženja na razvoj vještina

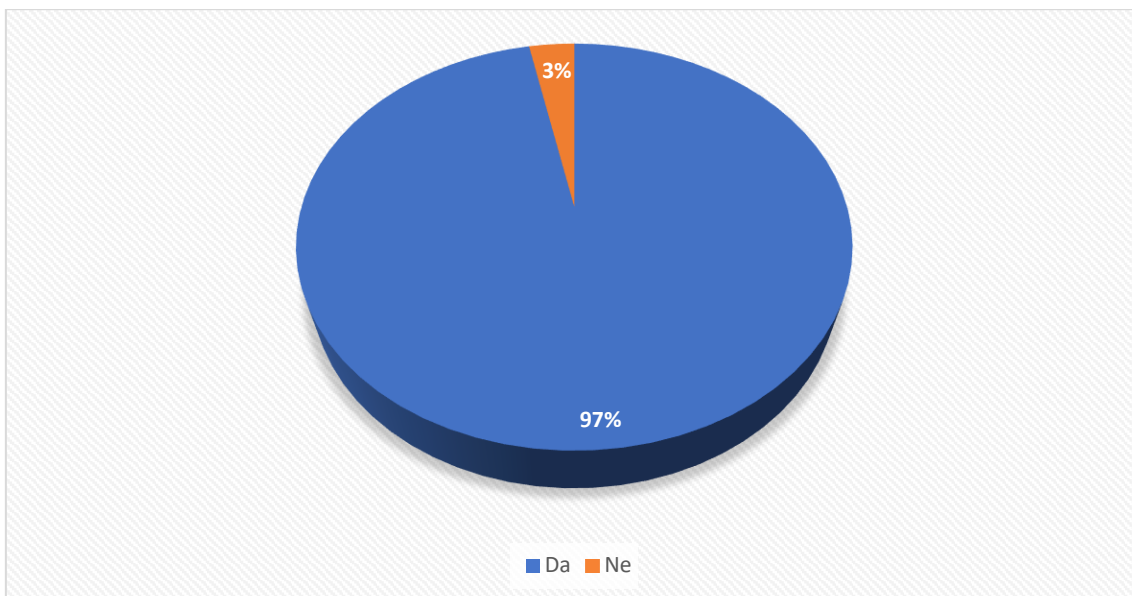
Na pitanje koliko često provode poticajne aktivnosti s djecom u kući, jednom tjedno odgovorilo je 8 roditelja (13%), nekoliko puta tjedno odgovorilo je 27 roditelja (43%), jednom mjesečno odgovorilo je 4 roditelja (6%), nekoliko puta mjesečno odgovorilo je 18 roditelja (29%). Da poticajne aktivnosti u kući provodi rijetko odgovorilo je 4 roditelja (6%), dok 2 roditelja (3%) ne provode poticajne aktivnosti u kući (Grafikon 6).

Grafikon 6. Roditelji prema učestalosti provođenja poticajnih aktivnosti u kući

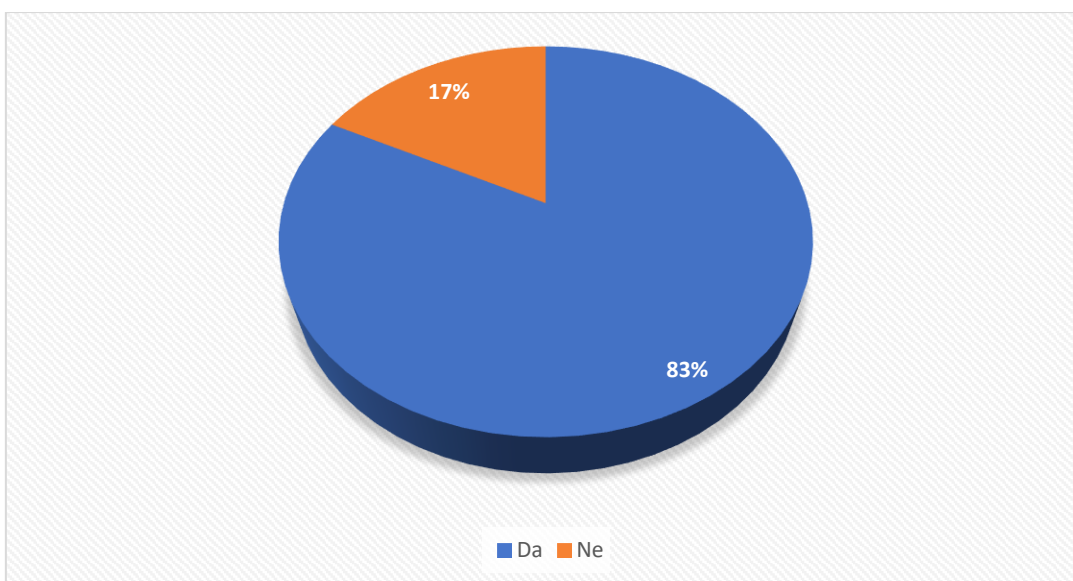
Na pitanje da li smatraju da prirodni materijali utječu na kreativnost i snalaženje djece u raznim situacijama 61 roditelj (97%) je odgovorio potvrdno, dok su 2 roditelja (3%) odgovorila negativno (Grafikon 7).

Grafikon 7. Roditelji prema mišljenju o utjecaju prirodnih materijala na kreativnost i snalaženje

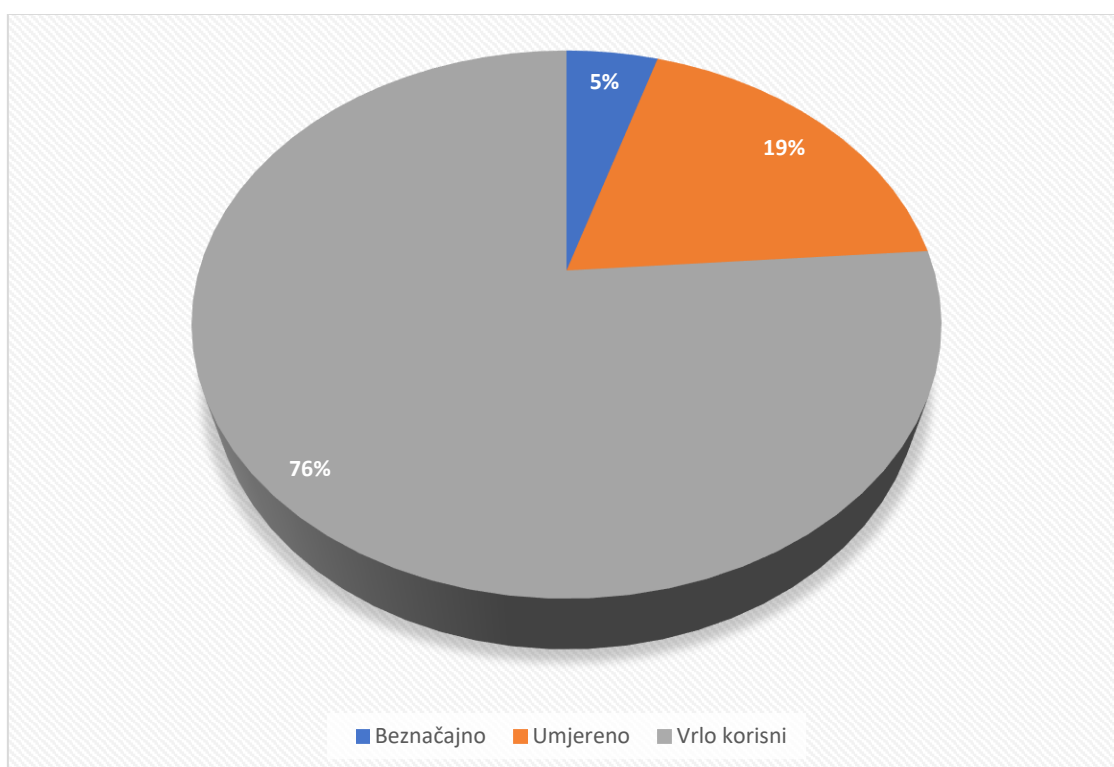
Na pitanje da li potiču svoje dijete na svakodnevno korištenje i igranje prirodnim materijalima 52 roditelja (83%) odgovorilo je potvrdno dok je negativno odgovorilo 11 roditelja (17%) (Grafikon 8).

Grafikon 8. Roditelji prema poticanju djece na korištenje i igru s prirodnim materijalima

Na pitanje koliko su prirodni materijali korisni u realizaciji raznih aktivnosti s djecom 3 roditelja (5%) odgovorilo je kako su isti beznačajni, da je njihova korist umjerena smatra 12 roditelja (19%) te da su vrlo korisni smatra 48 roditelja (76%) (Grafikon 9).

Grafikon 9. Roditelji prema mišljenju o koristi prirodnih materijala u realizaciji aktivnosti

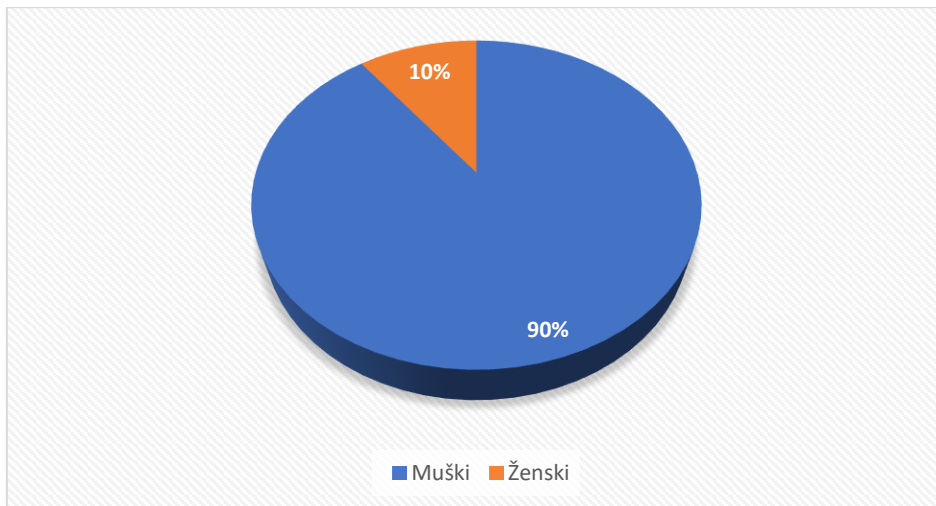

Na pitanje koje prirodne materijale preporučujete za aktivnosti s djecom roditelji su davali opisne odgovore koji su se sastojali od slijedećih preporuka: drvo, pamuk, voda, pijesak, zemlja, kamen, lišće, žirevi/češeri, platno, sjemenke, staklenke, plastika i karton.

Drugi dio istraživanja predstavlja anketni upitnik kojim su ispitivana mišljenja odgojitelja o poticajnom okruženju u dječjem vrtiću. U istraživanju je sudjelovalo 97 odgojitelja.

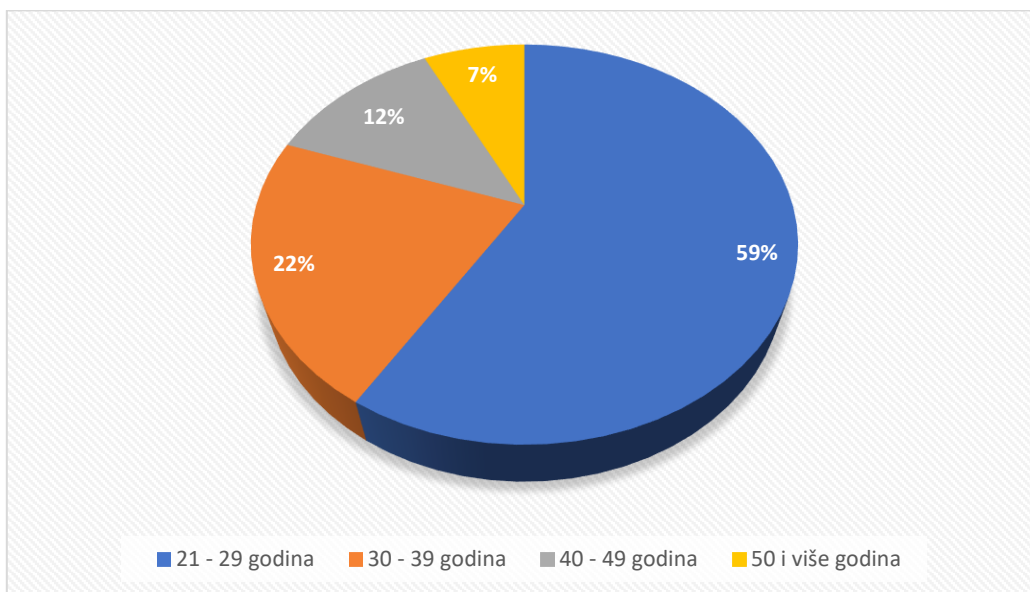
Prema spolu, zabilježeno je 87 odgojiteljica (90%) i 10 odgojitelja (10%) (Grafikon 10).

Grafikon 10. Odgojitelji prema spolu

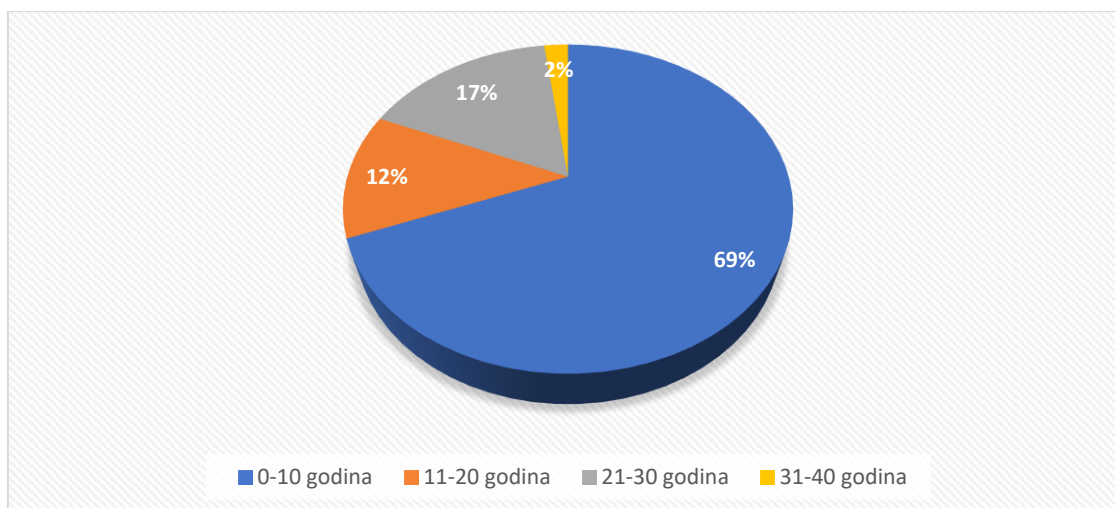
Prema dobi odgojitelji su podijeljeni u nekoliko skupina. U dobnoj skupini 21 do 29 godina zabilježeno je 57 odgojitelja (59%), u dobnoj skupini 30 – 39 godina 21 odgojitelj (22%), u dobnoj skupini 40 do 49 godina 12 odgojitelja (12%) te u dobnoj skupini 50 i više godina 7 odgojitelja (7%) (Grafikon 11).

Grafikon 11. Odgojitelji prema dobi

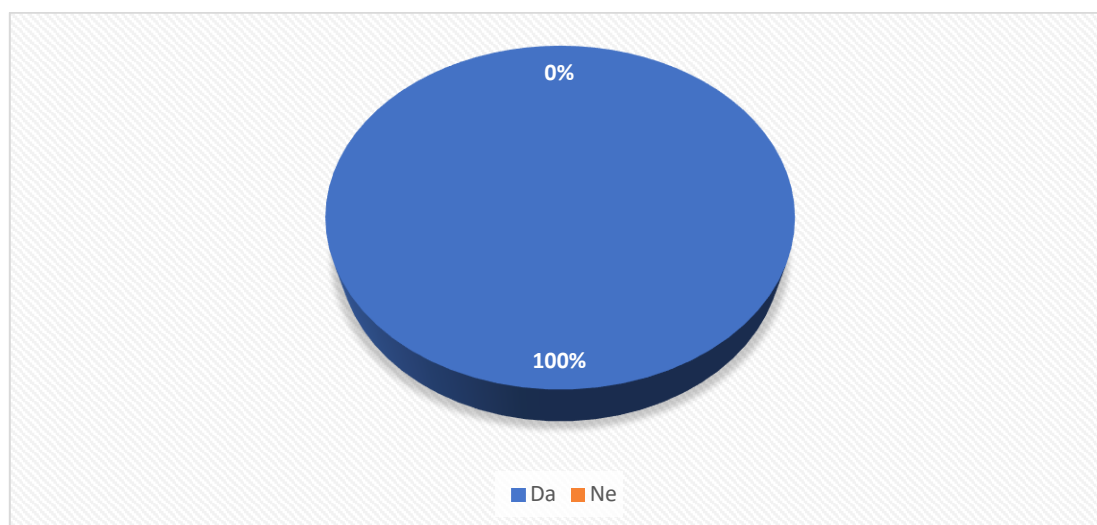
U pogledu duljine radnog staža, od 0 do 10 godina radnog staža ima 67 odgojitelja (69%), od 11 do 20 godina radnog staža ima 12 odgojitelja (12%), od 21 do 30 godina radnog staža ima 16 odgojitelja (16%) dok od 31 do 40 godina radnog staža imaju 2 odgojitelja (2%) (Grafikon 12).

Grafikon 12. Odgojitelji prema radnom stažu

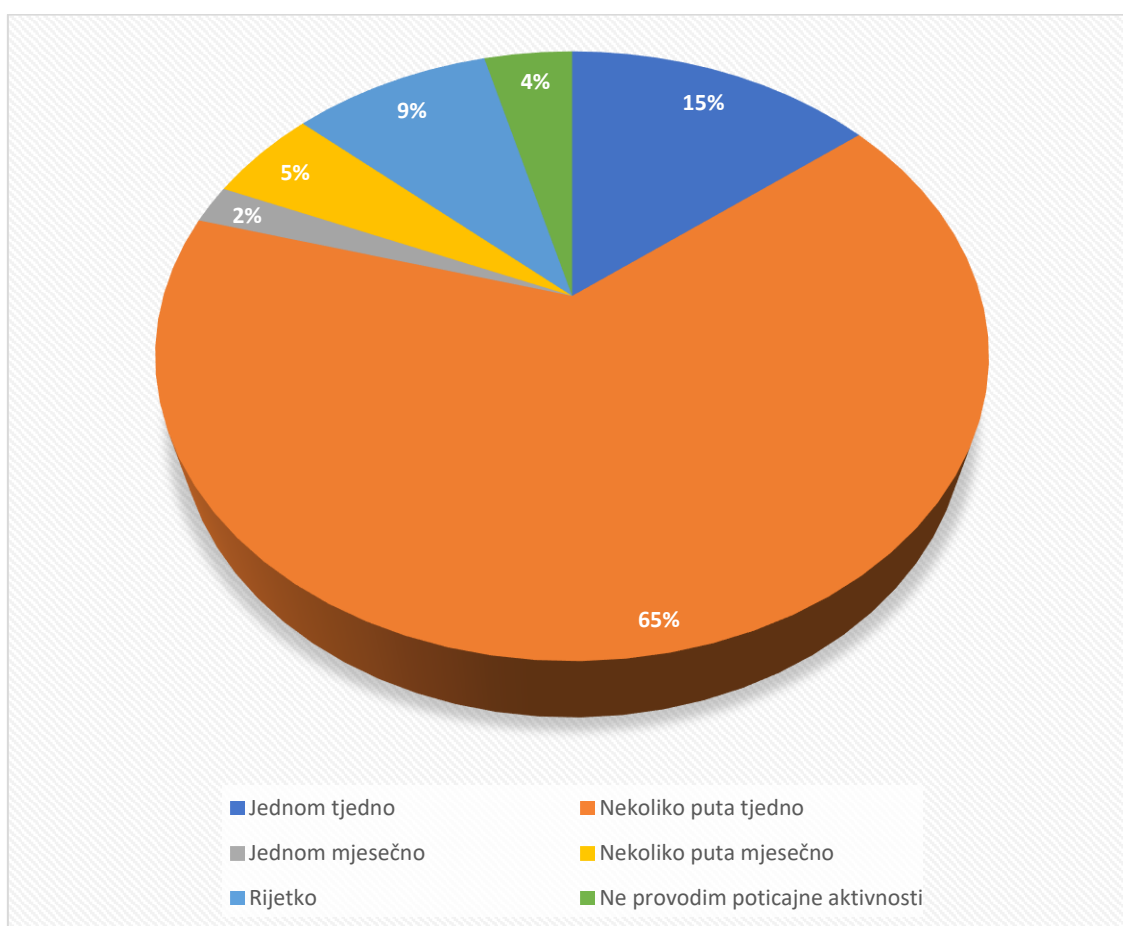
Svi ispitani odgojitelji, njih 97 (100%) smatraju kako poticajno okruženje uvelike utječe na razvoj vještina kod djeteta (Grafikon 13).

Grafikon 13. Odgojitelji prema mišljenju o utjecaju poticajnog okruženja na razvoj vještina

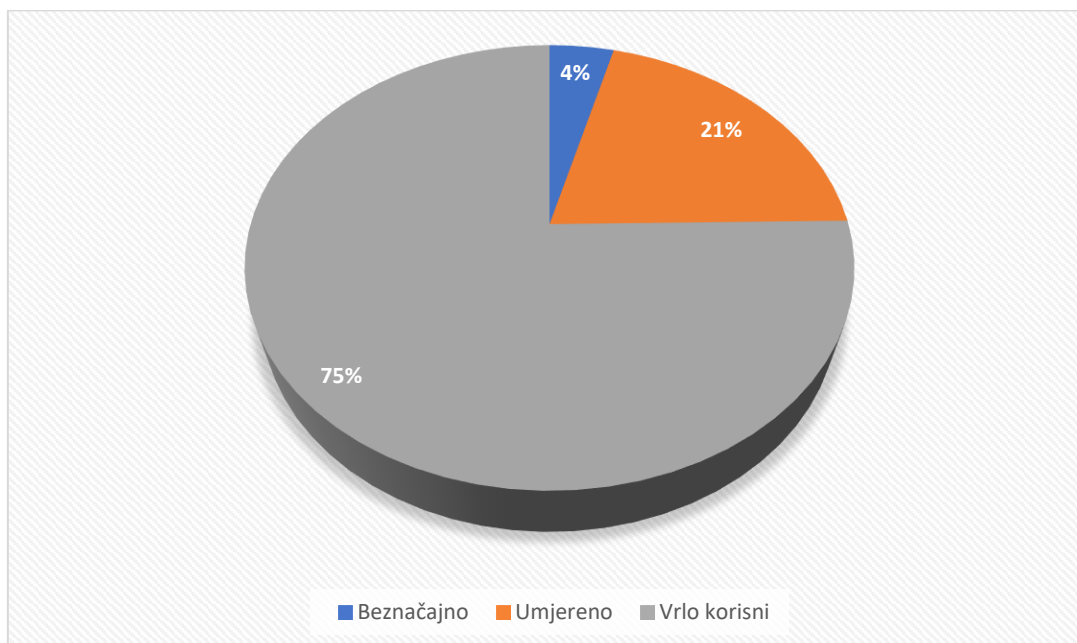
Na pitanje o učestalosti provođenja organiziranih poticajnih aktivnosti s djecom, jednom tjedno odgovorilo je 14 odgojitelja (14%), nekoliko puta tjedno odgovorilo je 63 roditelja (65%), jednom mjesečno odgovorilo je 2 odgojitelja (2%), nekoliko puta mjesečno odgovorilo je 5 odgojitelja (5%). Da rijetko provodi organizirane poticajne aktivnosti s djecom odgovorila su 9 odgojitelja (9%) te da ne provodi organizirane poticajne aktivnosti s djecom odgovorilo je 4 odgojitelja (4%) (Grafikon 14).

Grafikon 14. Odgojitelji prema učestalosti provođenja organiziranih poticajnih aktivnosti

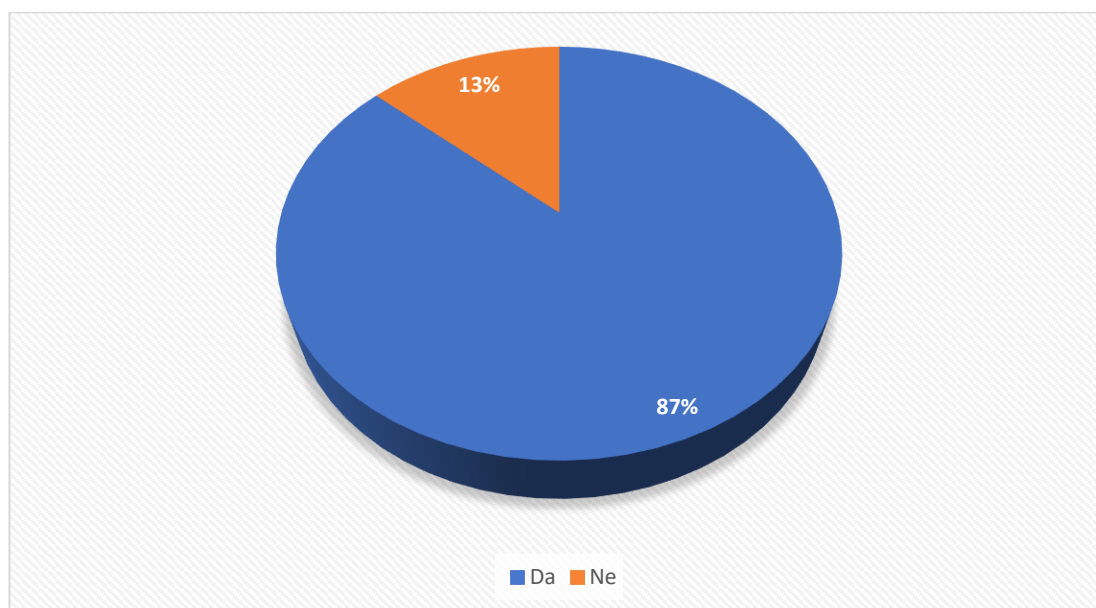
Da su prirodni materijali beznačajni u realizaciji raznih aktivnosti s djecom smatra 4 odgojitelja (4%), da su prirodni materijali umjereno korisni smatra 20 odgojitelja (21%) te da su vrlo korisni smatra 73 odgojitelja (75%) (Grafikon 15).

Grafikon 15. Odgojitelji prema mišljenju o korisnosti prirodnih materijala

Na pitanje da li koriste prirodne materijale tijekom organiziranih aktivnosti za djecu u odgojnoj skupini 84 (87%) odgojitelja je odgovorilo potvrdno dok je preostalih 13 odgojitelja (13%) odgovorilo negativno (Grafikon 16).

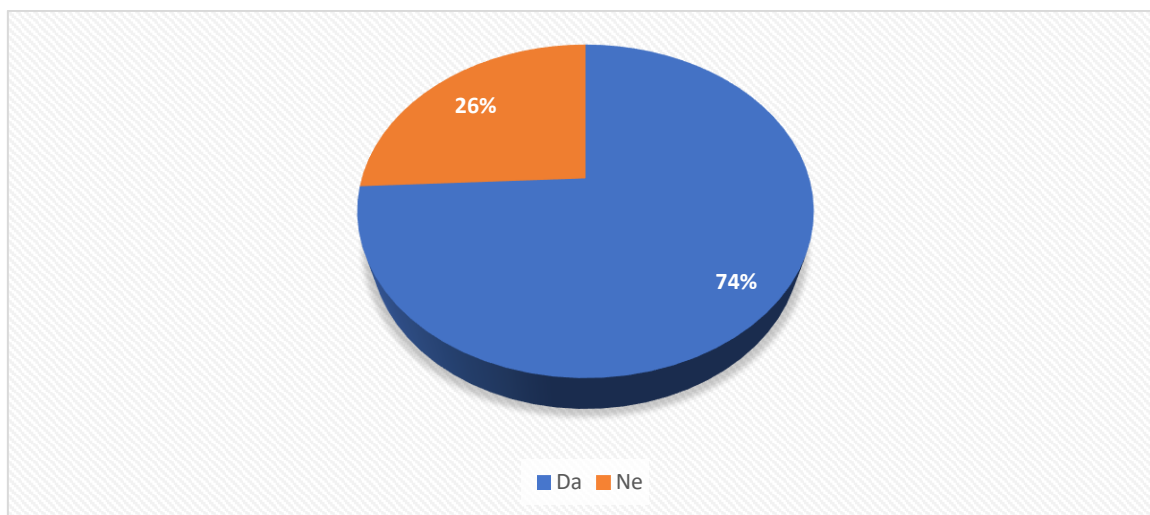
Grafikon 16. Odgojitelji prema korištenju prirodnih materijala tijekom organiziranih aktivnosti

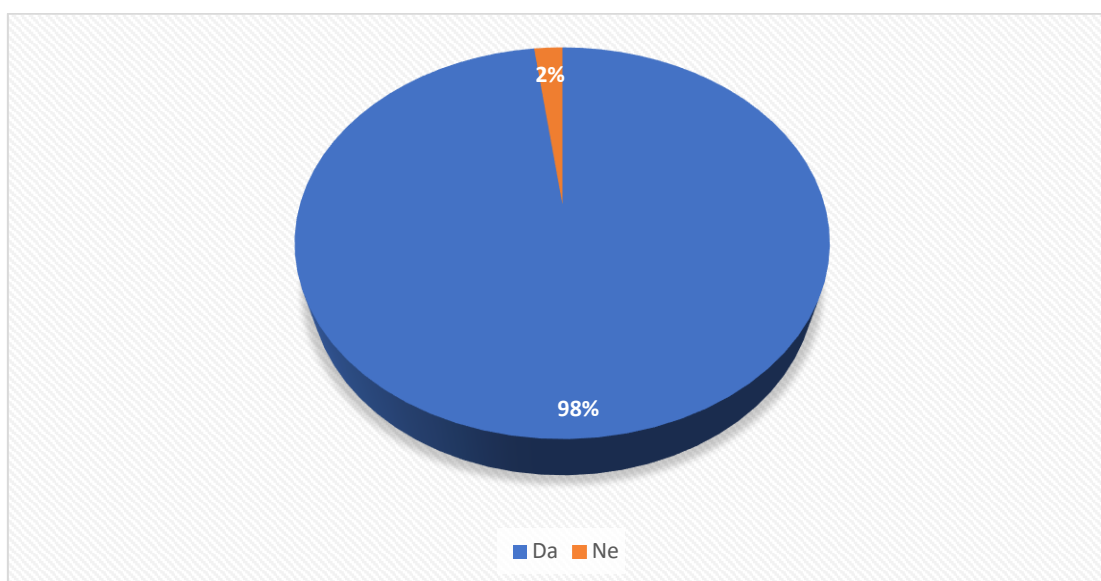
Na pitanje da li roditelji aktivno i sa željom sudjeluju u sakupljačkim aktivnostima 72 odgojitelja (74%) su odgovorila potvrdno dok je preostalih 25 (26%) odgojitelja odgovorilo negativno (Grafikon 17).

Grafikon 17. Odgojitelji prema mišljenju o uključenosti roditelja

Na pitanje da li djeca s radošću sudjeluju u sakupljačkim aktivnostima 95 odgojitelja je odgovorilo pozitivno, dok su 2 odgojitelja odgovorila negativno (Grafikon 18).

Grafikon 18. Odgojitelji prema mišljenju o sudjelovanju djece

Suvremeno poimanje djeteta uvelike se razlikuje od tradicionalnog. U tom kontekstu više se ne govori o djetetu kao o praznoj ploči već kao istraživaču i samostalnom kreatoru iskustva, znanja, vještina i slično. U procesu njegova oblikovanja sudjeluje najvećim dijelom njegovo okruženje u smisli i ljudi i prostora. Poticajni prostor treba biti raznovrstan, fleksibilan i prilagođen dječjim potrebama i interesima, opremljen bogatstvom materijala koji potiču istraživanje, kreativnost i samostalnu igru, te organiziran i siguran za djecu. Materijali trebaju biti raznovrsni, dostupni i sigurni za korištenje, prilagođeni dječjim razvojnim sposobnostima i interesima. Vrijeme treba biti dobro organizirano, strukturirano i fleksibilno, osiguravajući djeci dovoljno vremena za slobodnu igru i istraživanje, ali i vođene aktivnosti koje potiču dječje učenje i razvoj. Od značajne važnosti u ovom kontekstu je i uloga odgojitelja koji je vođa, motivator i analitičar u pogledu odgovornosti, organizacije, angažmana i provođenja poticajnih aktivnosti s djecom u odgojnoj skupini.

Provedeno istraživanje rezultiralo je činjenicom da su roditelji zadovoljni s vrtićima koje njihova djeca pohađaju te smatraju kako su uključena u dovoljan broj razvojnih aktivnosti tijekom boravka u vrtiću. Također, isti smatraju kako poticajno okruženje djeteta utječe na razvoj značajnog broja vještina, stoga poticajne aktivnosti s djecom uglavnom provode i do nekoliko puta tjedno. Smatraju također kako prirodni materijali potiču na razvoj kreativnosti i snalaženja u različitim situacijama kod djece stoga ih potiču na svakodnevnu igru s prirodnim materijalima, koje smatraju vrlo korisnima. S druge strane, odgojitelji se također slažu kako poticajno okruženje utječe na razvoj vještina kod djeteta. Većina odgojitelja poticajne aktivnosti s djecom provodi nekoliko puta tjedno, a pritom koriste prirodne materijale za koje vjeruju kako su vrlo korisni. Prema mišljenju odgojitelja, roditelji su aktivno uključeni u prikupljanje prirodnih materijala dok djeca to čine rado i s veseljem.

Hipoteze koje su postavljene u radu, analizirane su sukladno dobivenim rezultatima istraživanja, stoga se može istaknuti kako se prva hipoteza, H1 koja glasi: Odgojitelji organizirane poticajne aktivnosti za djecu najčešće provode jednom tjedno odbacuje kao neistinita s obzirom na činjenicu da se poticajne aktivnosti s djecom provode nekoliko puta tjedno. Druga hipoteza, H2 koja glasi:

Odgojitelji i roditelji smatraju kako su prirodni materijali vrlo korisni za provođenje raznih aktivnosti s djecom prihvaća se kao istinita, te se i treća hipoteza H3, koja glasi: Roditelji i djeca aktivno sudjeluju u organizaciji provođenju poticajnih aktivnosti s djecom također prihvaća kao istinita.

Nadalje, s obzirom na veličinu uzorka i roditelja i odgojitelja koji su pristali sudjelovati u istraživanju autorica preporučuje provođenje daljnjih i opsežnijih istraživanja koja bi se usredotočila više na utjecaj različitih tipova poticajnih prostora na dječje ponašanje i učenje te razvoj i implementaciju programa za edukaciju odgojitelja o važnosti organizacije poticajnog prostora, materijala i vremena. Također, valjalo bi istražiti utjecaj različitih načina strukturiranja vremena na dječje učenje i razvoj, te proučiti kulturne čimbenike koji mogu utjecati na percepciju poticajnog prostora i materijala.

6. ZAKLJUČAK

Iako je suvremeno djetinjstvo uvelike promijenjeno, zajedno sa slikom o samom djetetu, odnosno dijete više nije prazna ploča za upis znanja, razvoj vještina i sposobnosti uz pomoć druge osobe, najčešće odgojitelja, već je suvremeno dijete analitičar, istraživač i sukreator vlastitog znanja. Upravo ova uloga djeteta u vlastitom razvoju od ključne je važnosti kao poticaj izgradnji samostalnog, samosvjesnog i uspješnog odraslog čovjeka. Osnovnu ulogu u ovom procesu imaju i odgojitelji unutar predškolskih ustanova koji svojim znanjem i sposobnostima kreiraju okruženje u kojem dijete ispoljava svoju kreativnost, interese, ali i potrebe i zadovoljstvo učinjenim. Ne smije se zanemariti ni uloga obitelji odnosno okruženja u kojemu dijete odrasta, prvenstveno iz razloga što se poticanje dječjeg razvoja mora odvijati u svim okruženjima te mora biti podržano od strane svih odraslih osoba koje su u interakciji s djetetom.

Poticajno okruženje koje se kreira i aktivnosti koje se organiziraju za djecu imaju izrazito pozitivan utjecaj na dječji razvoj te na poticanje svih kreativnih procesa, sposobnosti i vještina u motoričkom smislu te također u psihičkom smislu. Prostor u kojem dijete boravi, zajedno s materijalima koje koristi u svojim aktivnostima, ali i atmosfera koja je stvorena, potiču dijete da unaprjeđuje vlastite vještine i sposobnosti, da uči osnove timskog rada i suradnje, individualnog rada, da iznalazi područja vlastitog interesa te da se u njemu i dalje razvija.

Provedeno istraživanje potvrdilo je mišljenje o važnosti stvaranja poticajnog okruženja djeteta, kako u predškolskoj ustanovi tako i u obiteljskom domu, i to kroz aktivnosti koje se provode i s roditeljima i odgojiteljima, a obje skupine ispitanika se slažu u činjenici da je korištenje prirodnih materijala u dječjim aktivnostima vrlo korisno te na takav način dijete razvija sva svoja osjetila, provodi aktivnosti na otvorenom te unaprjeđuje vlastite sposobnosti i vještine.

POPIS LITERATURE

Knjige

1. BAŠIĆ, S. (2011). *(Nova) slika djeteta u pedagogiji djetinjstva. Nove paradigme ranog odgoja*. Zagreb: Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu- Zavod za pedagogiju.
2. DOŠEN DOBUD, A. (2016). *Dijete – istraživač i stvaralac – Igra*, istraživanje i stvaranje djece rane i predškolske dobi. Zagreb: Alineja.
3. JURČEVIĆ-LOZANČIĆ, A. (2011). *Socijalne kompetencije i rani odgoj. Nove paradigme ranog odgoja*. Zagreb: Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu- Zavod za pedagogiju. str. 153-176.
4. KRIVEC, Z., ROGULJ, E. (2022). *Covid - prepreka ili prilika za poboljšanje prostorno materijalnog okruženja na otvorenome*. Suodnos metodičke teorije i prakse 4. Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet, str. 63-67.
5. MALAGUZZI, L. (1998) *History, Ideas, and Basic Philosophy – An Interview with Lella Gandini*, Advanced reflections. London: Ablex Publishing Corporation, str. 49 -97.
6. MILANOVIĆ, M., (2014). *Pomozimo im rasti*. Priručnik za partnerstvo odgojitelja i roditelja. Zagreb: Tehnička knjiga
7. MILJAK, A. (2009) *Življenje djece u vrtiću: novi pristupi u shvaćanju, istraživanju i organiziranju odgojno-obrazovnog procesa u dječjim vrtićima*. Zagreb: SM Naklada
8. MILJAK, A. (2015). *Razvojni kurikulum ranog odgoja*. Model Izvor II. Zagreb: Mali profesor.
9. RINALDI, C. (2006), *In Dialogue with Reggio Emilia*. London: Routledge
10. ROTHSCCHILD, J., DANIELS, E.R. (1999). *Bogatstvo materijala kao izvor dječje spoznaje*. Zagreb: UR „Korak po korak“
11. SLUNJSKI, E. (2011). *Različiti pristupi istraživanju i tvorbi kurikuluma. Nove paradigme ranog odgoja*. Zagreb: Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zavod za pedagogiju, str. 179-208.

12. SLUNJSKI, E. (2012) *Tragovima dječjih stopa – istraživačka perspektiva djeteta u radu na projektu*. Zagreb: Profil.
13. SLUNJSKI, E. (2015) *Izvan okvira: kvalitativni iskoraci u shvaćanju i oblikovanju predškolskog kurikulumu*, Zagreb: Element d.o.o.
14. SCHÄFER, C. (2015). *Poticanje djece prema odgojnoj metodi Marije Montessori: Priručnik za odgojitelje i roditelje*. Zagreb: Golden marketing-Tehnička knjiga.
15. STARC, B., ČUDINA - OBRADOVIĆ, M., PLEŠA, A., PROFACA, B., LETICA, M. (2004). *Osobine i psihološki uvjeti razvoja djeteta predškolske dobi*. Zagreb: Golden marketing - tehnička knjiga.
16. ŠAGUD, M. (2011). *Profesionalno usavršavanje i razvoj odgajatelja, Nove paradigme ranog odgoja*. Zagreb: Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zavod za pedagogiju, str. 267-291.
17. VIZEK VIDOVIĆ, V., RIJAVEC, M., VLAHOVIĆ-ŠTETIĆ, V., MILJKOVIĆ, D. (2014) *Psihologija obrazovanja*. Zagreb: IEP.
18. VISKOVIĆ, I. (2018). *Kultura zajednica u kojoj odrasta dijete rane i predškolske dobi. Izazovi suradnje: Razvoj profesionalnih kompetencija odgajatelja za suradnju i partnerstvo s roditeljima*. Zagreb: Alfa.
19. VISKOVIĆ, I., VIŠNJIĆ JEVTIĆ, A. (2019). *Je li važnije putovati ili stići: Prijelaz djece rane i predškolske dobi iz obitelji u odgojno-obrazovne institucije*. Zagreb: Alfa
20. VUJIČIĆ, L. (2011). *Novi pristup istraživanju kulture vrtića. Nove paradigme ranog odgoja*. Zagreb: Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zavod za pedagogiju, str. 209 – 236.

Znanstveni i stručni članci

1. LEMAJIĆ, A., STOJANAC, M. I VUKAŠINOVIĆ, A. (2019). Pretpostavke i poticanja autonomije djelovanja i mišljenja djece. *Didaskalos: časopis Udruge studenata pedagogije Filozofskog fakulteta Osijek*, 3 (3.), str. 165-176.

2. MARTINOVIĆ, N. (2015). Istraživačke aktivnosti djece rane i predškolske dobi. *Dijete, vrtić, obitelj: Časopis za odgoj i naobrazbu predškolske djece namijenjen stručnjacima i roditeljima*, 20(77/78), str. 32-33.
3. MALAŠIĆ, A. (2012) Dijete, odgojitelj, arhitekt-partnersko sukonstruiranje prostorno-materijalnoga okruženja dječjega vrtića. *Život i škola : časopis za teoriju i praksu odgoja i obrazovanja*, 59(1), str. 123-132.
4. MCCLINITIC, S., PETTY, K., (2015). Exploring Early Childhood Teachers's Beliefs and Practices About Preschool Outdoor Play: A Qualitative Study. *Journal of Early Childhood Teacher Education*. 36(1), str. 24-43
5. MLINAREVIĆ, V. (2004): Vrtićko okruženje usmjereno na dijete. *Život i škola: časopis za teoriju i praksu odgoja i obrazovanja*. 50, 11(1), str. 112.-122
6. MILJAK, A. (2000). Zašto su okruženje i ozračje važni u dječjem vrtiću?. *Dijete, vrtić, obitelj*, 6 (22), str. 4-8.
7. POSOKHOVA, I. (2005) Važnost razvoja i poticanja osjetila. *Dijete, vrtić, obitelj: Časopis za odgoj i naobrazbu predškolske djece namijenjen stručnjacima i roditeljima*, 11(41), str. 1-25.
8. SINDIK, J. (2008). Poticajno okruženje i osobni prostor djece u dječjem vrtiću. *Metodički obzori*, 3(5), str. 143-154
9. ULJANIĆ, K. (2013) Može li biti drugačije?! Kako to istražuju djeca? Projekt akcijskog istraživanja u umreženoj zajednici. *Dijete, vrtić, obitelj: Časopis za odgoj i naobrazbu predškolske djece namijenjen stručnjacima i roditeljima*, 19 (73), str. 12-29.
10. VALJAN VUKIĆ, V. (2012). Prostorno okruženje za razvoj i učenje djece predškolske dobi. *Magistra ladertina*, 7 (1), str. 123-132
11. VRANJICAN, D., PRIJATELJ, K., I KUCULO, I. (2019). Čimbenici koji utječu na pozitivan socio-emocionalni razvoj djece. *Napredak: Časopis za interdisciplinarna istraživanja u odgoju i obrazovanju*, 160(3-4), str. 319-323.

Internet izvori

1. MINISTARSTVO ZNANOSTI, OBRAZOVANJA I SPORTA REPUBLIKE HRVATSKE (2014). Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje. Zagreb. Raspoloživo na: <https://mzo.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Obrazovanje/Predskolski/Nacionalni%20kurikulum%20za%20rani%20i%20predskolski%20odgoj%20i%20obrazovanje%20NN%2005-2015.pdf> (Pristupljeno; 13.04.2024.)
2. DV Sunce Fažana, O nama, Dostupno na: <https://www.dvsunce.h/> (20.04.2024)

POPIS SLIKA I GRAFIKONA

Popis slika

Slika 1. O vrtiću	22
Slika 2. Grupne aktivnosti s elementima od drva - slaganje vlaka.....	24
Slika 3. grupne aktivnosti s elementima od drva - slaganje polica.....	25

Popis grafikona

Grafikon 1. Roditelji prema spolu	38
Grafikon 2. Roditelji prema dobi	39
Grafikon 3. Zadovoljstvo roditelja dječjim vrtićem kojeg pohađa njihovo dijete	39
Grafikon 4. Roditelji prema mišljenju u dovoljnom broju razvojnih aktivnosti....	40
Grafikon 5. Roditelji prema mišljenju o utjecaju poticajnog okruženja na razvoj vještina	41
Grafikon 6. Roditelji prema učestalosti provođenja poticajnih aktivnosti u kući	42
Grafikon 7. Roditelji prema mišljenju o utjecaju prirodnih materijala na kreativnost i snalaženje	43
Grafikon 8. Roditelji prema poticanju djece na korištenje i igru s prirodnim materijalima	43
Grafikon 9. Roditelji prema mišljenju o koristi prirodnih materijala u realizaciji aktivnosti	44
Grafikon 10. Odgojitelji prema spolu	45
Grafikon 11. Odgojitelji prema dobi	45
Grafikon 12. Odgojitelji prema radnom stažu	46
Grafikon 13. Odgojitelji prema mišljenju o utjecaju poticajnog okruženja na razvoj vještina	46

Grafikon 14. Odgojitelji prema učestalosti provođenja organiziranih poticajnih aktivnosti	47
Grafikon 15. Odgojitelji prema mišljenju o korisnosti prirodnih materijala.....	48
Grafikon 16. Odgojitelji prema korištenju prirodnih materijala tijekom organiziranih aktivnosti.....	48
Grafikon 17. Odgojitelji prema mišljenju o uključenosti roditelja	49
Grafikon 18. Odgojitelji prema mišljenju o sudjelovanju djece.....	49